

Tar parti för de svaga

Laura Downing kämpar för att afrikanska språk ska få upprättelse

FÅ ADJUNKTER KVAR

Små möjligheter
till karriär

SID 4

PREFEKTVAL PÅ BIOENV

- Vi har ingen
annan kandidat!

SID 8

KRIS SOM KOMEDI

Schabloner
frodas i grekisk tv

SID 20

Näckrosen och Medicinareberget viktiga framtidsprojekt

VI LEVER i en snabbt föränderlig tid och det gäller även universitetsvärlden. För att vi som lärosäte ska vara relevanta även i framtiden, gäller det att vi vågar tänka stort, kreativt och nytt. Här vill jag lyfta fram de två omfattande och strategiskt viktiga utvecklingsprojekt som just nu pågår på Göteborgs universitet: projekt Campus Näckrosen och projekt Vision 2020 – Medicinareberget.

Båda projekten utgår från universitetets behov av verksamhetsutveckling. De har båda potential att bidra till ny och flerdisciplinär kunskap som kan skapa stora mervärden, för universitetet, för staden Göteborg och regionen men även nationellt och internationellt. Båda projekten bygger på ökat samspel, internt och med andra aktörer i samhället.

PROJEKT CAMPUS NÄCKROSEN är en strategisk satsning på humaniora och konst. Genom att samla de konstnärliga och humanistiska verksamheterna, tillsammans med universitetsbiblioteket, vill universitetet skapa en öppen och gränsöverskridande mötesplats centralt i staden. Man skulle kunna kalla det en park för humaniora, kultur och konst, vilket så vitt jag vet skulle vara något nytt och unikt i Norden. Genom möten över de egna verksamhetsgränserna och med stadens konst- och kulturinstitutioner, kan det uppstå nya samarbeten och nya perspektiv som i sin tur skapar en kulturell mittpunkt för studenter, forskare, besökare och alla göteborgare.

För att universitetets planer ska bli verklighet är det viktigt att ha en dialog med alla berörda parter. Tillsammans med Akademiska Hus, som äger våra lokaler, har vi därför genomfört ett antal workshoppar

FOTO: JOHAN WINGBORG

och intervjuer med grannar och närboende om hur parken utnyttjas och värdesätts idag. Det blev ett givande samtal som kan bidra till att Campus Näckrosen kring år 2020 är en hörnsten i Göteborgs universitet och en symbol för kultur- och kunskapsstaden Göteborg.

Projekt Vision 2020 – Medicinareberget har pågått sedan augusti 2013 och den framtagna visionen fortsätter att konkretiseras i såväl verksamhetsutveckling som i fastighets- och stadsutveckling. Målet är att skapa ett tvärvetenskapligt nav som bidrar till lösningen av globala samhällsutmaningar, exempelvis den åldrande befolkningen.

VETENSKAPSOMRÅDEN från Sahlgrenska akademien, samt från de naturvetenskapliga och samhällsvetenskapliga fakulteterna, knyts samman i en ny stadsdel med utbildning, forskning och samverkan från molekyl till människa och samhälle. Ett samverkanshus planeras mitt på berget och nya mötesplatser ger ökade möjligheter för samverkan med näringsliv, institut, myndigheter, offentlig verksamhet och andra universitet och högskolor. Fastigheter är planerade som ska föra samman bland annat Sahlgrenska Universitetssjukhusets laboriemedicinska verksamhet med ett transnationellt molekylärmedicinskt forskningscentrum på Medicinareberget, liksom lokaler för samhällsvetenskapliga och naturvetenskapliga fakulteten.

STUDENTERNA ÄR aktivt engagerade i utvecklingen, bland annat för det stora antal student- och gästforskarbostäder som planeras, och flertalet av universitetets fakulteter är intresserade. Även Karolinska Institutet bidrar i projektet med erfarenheter från sin utveckling i Stockholm.

Precis som projekt Näckrosen är projekt Vision 2020 – Medicinareberget både ett internt verksamhetsprojekt inom Göteborgs universitet och ett samverkansprojekt i staden och regionen. Projekten engagerar och stimulerar till nya tankar och planer för framtidens utbildning och forskning. Att de också väcker entusiasm bland våra studenter är för mig ett viktigt kvitto på att vi är på rätt väg.

Pam Reedman

GUJOURNALEN

 EN TIDNING FÖR GÖTEBORGS
UNIVERSITETS MEDARBETARE

Maj

CHEFREDAKTÖR & ANSVARIG UTGIVARE
Allan Eriksson 031 - 786 10 21
allan.eriksson@gu.se

REDAKTÖR & STF ANSVARIG UTGIVARE
Eva Lundgren 031 - 786 10 81
eva.lundgren@gu.se

FOTOGRAF OCH REPRO
Johan Wingborg 070 - 595 38 01
johan.wingborg@gu.se

GRAFISK FORM & LAYOUT
Anders Eurén 031 - 786 43 81
anders.euren@gu.se

MEDVERKANDE SKRIBENTER
Karin Frejrud och Helena Svensson

KORREKTUR
Robert Ohlson, Välskrivet i Göteborg

ADRESS
GU Journalen,
Göteborgs universitet
Box 100, 405 30 Göteborg

E-POST
gu-journalen@gu.se

INTERNET
www.gu-journalen.gu.se

UPPLAGA
5 600 ex

ISSN
1402-9626

UTGIVNING
6-7 nummer/år
Nästa nummer ute i mitten av juni 2015

MANUSSTOPP
30 maj 2015

MATERIAL
För obeställt material ansvaras ej
För ej signerat material ansvarar
redaktionen

Citera gärna, men ange källan

ADRESSÄNDRING
Gör skriftlig anmälan till Ingalill Allvin,
inga-lill.allvin@gu.se

OMSLAG
Laura Downing, professor i afrikanska språk
Foto: Johan Wingborg

TRYCKERI
Billes Tryckeri AB

**GÖTEBORGS
UNIVERSITET**

REKTOR HAR ORDET

- 2 Campus Näckrosen och Medicinareberget är två av GU:s viktigaste framtidsprojekt.

NYHETER

- 4 Allt färre adjunkter på GU.
6 Nya antagningsformer ska ge breddad rekrytering.
8 Ingela Dahllöf föreslås som prefekt, trots motstånd från fakulteten.
9 Första stegen tagna för Segerstedtsinstitut om tolerans.
10 V-Dem presenterar nya demokratiska fakta om världens länder.
11 Benchmarking – jobbigt men lärorikt.
12 Vinnarna och förlorarna inom utbildningssatsningen.
13 Första administrativa priset går till Handelshögskolans cv-databas.
14 Laser i forskningens tjänst.

PROFLEN

- 16 Laura Downing är professorn som ständigt byter bostadsort.
19 Nerver för närhet vann science slam.

REPORTAGE

- 20 Grekisk kris blir komedi.
22 Aristoteles är fortfarande aktuell, förklarar Ana Maria Mora-Marquez.
24 Thomas Dahlgren undersöker djuphavens hemliga liv.
26 Möt Annika Hickery, kragssömmerska i Lund.

DEBATT

- 28 Är demokrati vid GU bara en tom floskel?
30 Nytt om folk

PÅ SLUTET

- 32 Dubbeldoktor disputerar.

16

Hemma från en expedition

Forskning på 4 000 meters djup kräver lång tid av förberedelser.

24

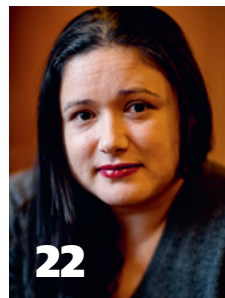

26

Broderar kragar till högtider

Annika Hickery är en av tre skräddare i landet som specialiserat sig på kragar.

22

Studerar medeltida filosofi

Ana Maria Mora-Marquez kommer ursprungligen från Colombia.

20

I eurokrisens spår

Georgia Aitaki undersöker hur krisen framställs i grekiska tv-komedier.

Redaktionen: En konflikt mellan kollegialitet och linjestyrning

VART ÄR Naturvetenskapliga fakulteten på väg? Å ena sidan satsar universitetet på ett forskningsfartyg till en kostnad av cirka 120 miljoner kronor, fakulteten inrättar en institution för marina vetenskaper och ett nytt marint centrum är på gång.

Å andra sidan hör naturvetarna till förlorarna när det gäller tilldelning av nya utbildningsplatser. Samtidigt pågår en konflikt mellan fakulteten och institutionen för biologi och miljövetenskap där positionerna verkar låsta. Förhoppningsvis når parterna

snart en överenskommelse, inte minst för medarbetarnas skull, som känner sig alltmer överkörda.

GU Journalen skriver ganska mycket om konflikten eftersom den handlar om en principiellt viktig fråga: värdet av kollegialitet och medinflytande i förhållande till linjestyrning och ökad makt för cheferna.

INTE HELT OVÄNTAT satsar den nya regeringen på nya utbildningsplatser. Det som är positivt är att lärosätena får fria platser, i GU:s fall cirka 300.

Regeringen har också gjort en stor sak av att man höjer prislapparna inom vissa eftersatta områden. Men kvalitetsförstärkningen på 250 miljoner kronor är egentligen bara yttre fernissa. Det leder knappast till särskilt många fler lärartimmar för studenterna. Här skulle det istället behövas en rejäl satsning.

Den 20 maj är det öppet hus på Jonsereds herrgård. Om du åker dit, passa på att ta en titt på utställningen en trappa ner. Den är gjord i samarbete med GU Journalen och handlar om

människans förhållande till sina husdjur. Tio medarbetare har ställt upp på bild och dessutom skrivit en text om sin kelgris. Dessutom bidrar vår nya professor i engelsk litteratur, Maria Olausson, med betraktelsen *Omsorg om djur – en del i att bli människa*.

Sugen att gå på bio? Då måste du vara med i GU Journalens nya tävling. Skicka in svaret på fem frågor till oss så har du chans att vinna biobiljetter för två!

Fortsätt höra av er!

Brist på karriärvägar oro

Margareta Häggström är glatt överraskad över den positiva respons hennes brev om adjunkternas situation fått.

Hon älskar verkligen sitt jobb, men när hon såg försämringarna runt omkring kunde hon inte vara tyst längre. Margareta Häggström skickade ut ett protestbrev till alla på institutionen, där hon gjorde sig till talesperson för adjunkterna.

– Många känner sig osedda, förminskade och ibland oönskade.

MARGARETA HÄGGSTRÖM arbetar som bild- och svenskdidaktiker på institutionen för didaktik och pedagogisk profession. Hon har en dubbel masterexamen i bild och pedagogik och var gymnasielärare många år innan hon blev tillfrågad om hon ville börja arbeta som adjunkt på universitetet.

– Det jag gillar är mötet med lärarstudenter på alla nivåer. I undervisningen får jag en fantastisk möjlighet att arbeta med estetiska uttryck och kroppsspråk, vilket är så viktigt när studenterna senare kommer ut i skolans värld. Dessutom har jag tillsammans

med en kollega utvecklat en särskild modell för att studenterna ska lära sig förstå hur teori och metod hänger ihop. Denna modell har vi presenterat på två internationella konferenser, men ännu inte på ett institutionsmöte.

Hon upplever att arbetsbelastningen har ökat med fler kurser och mer administration de senaste åren.

– SAMTIDIGT HAR flera strukturella förändringar genomförts. Salsbokningssystemet gjordes om och istället för trettimarspass skulle vi klara av samma kursinslag på två timmar. Konsekvensen av förändringarna diskuterades aldrig på riktigt. Men många

»Det är märkligt att vi som är utbildade lärare inte kan bli excellenta lärare.«

MARGARETA HÄGGSTRÖM

”

av oss adjunkter, som ofta är kursledare, fick en ökad arbetsbörda.

Så en kväll i mars satte hon sig vid köksbordet hemma och skrev ner hur hon upplevde situationen, så ärligt som möjligt. Brevet skickades ut till alla på institutionen.

I brevet beskriver hon att några har skrivit sig och att flera känner stor frustration. Hon avslutar med orden:

”DESSA SYMPTOM och upplevelser måste vi prata om för att åstadkomma en förändring ... Det påverkar kvaliteten på utbildningarna och det påverkar våra studenter.”

Gensvaret blev överraskande positivt. Många hörde av sig och sade att det var modigt gjort, men själv tycker hon inte att det handlar om mod.

– Deras reaktion förvånade mig. Jag lyfte ett problem och beskrev bara vad många kände. Så här i efterhand kan man ångra ordval och att det delvis skrevs i affekt, men

ar adjunkter

jag står för det, även om man riskerar att uppfattas som obekvämt.

Hennes prefekt bjöd snabbt till ett möte för att diskutera brevet, och efter det har diskussionen fortsatt på flera institutionsmöten.

– Jag är väldigt nöjd med att prefekten har tagit brevet på allvar. Vi har satt igång ett arbete för hur vi kan förbättra arbets-situationen, bland annat när det gäller kursledarskapet, kompetensutveckling och salsbokning. Vi får hoppas att det leder till en förändring.

ETT ANNAT PROBLEM är bristen på karriärvägar för adjunkter, menar Margareta Häggström. Medan lektorer har avsatt tid för forskning har adjunkterna knappt någon tid för kompetensutveckling.

– Det blir ofta något man gör på fritiden, i den mån man hinner alls. Eftersom vi adjunkter inte har tid för forskning stöter vi på en glasvägg när det gäller karriärväg och utveckling. Det finns inga vägar att gå. Jag önskar att vi kunde få mer tid till kompetensutveckling.

När förslaget om att inrätta titeln excellent lärare presenterades hade hon stora förhoppningar om att det även skulle omfatta adjunkter.

– Det hade haft en stor betydelse för oss som är genuint intresserade av undervisning. Men eftersom det ställs så höga krav på forskningsanknytning blir det mycket svårt att meritera sig den vägen. Det är märkligt att vi som är utbildade lärare inte kan bli excellenta lärare.

Att adjunkternas arbete ofta tas för givet är ett tecken på utanförskap, menar hon.

– Det är en känsla av att inte bli lyssnad på, att ingen ser en. När några kollegor på institutionen fick ett stort anslag från Vetenskapsrådet firades det med champagne och tårta, men när vi fick utökad anslag för ökat studentintag gick det obemärkt förbi.

Trots det säger Margareta Häggström att hon har ett spännande arbete och att hon trivs på universitetet.

– När man kommer till jobbet sprudlar det av liv. Det är ett fantastiskt arbete. Men varför ska vi vara mer tacksamma för vårt arbete än andra? Vi arbetar med värdegrunden i skolan och fostrar våra elever att bli demokratiskt medvetna medborgare. Varför är det så tyst på jobbet? Jag trodde inte att det skulle vara så tydligt med hierarkier på universitetet men det är ingen skön känsla när man är längst ner på stegen.

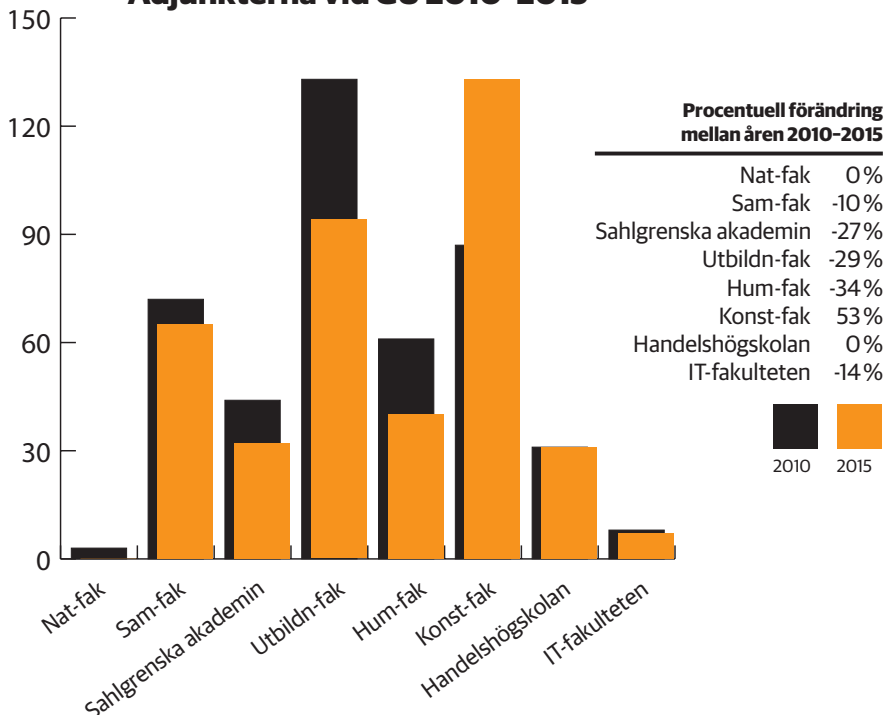
MARGARETA HÄGGSTRÖM framhåller att lärarutbildningen står på två ben: vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

– Det handlar om att vara trovärdig som utbildare. Vi som är adjunkter har erfarenhet av att undervisa i skolan och den beprövade erfarenheten gör oss trovärdiga för studenterna. Vi har en kunskap som våra studenter behöver och en yrkeserfarenhet som inte alla lektorer har. Våra studenter ska bli lärare.

TEXT: ALLAN ERIKSSON

FOTO: JOHAN WINGBORG

Adjunkterna vid GU 2010–2015

Antalet adjunkter vid Göteborgs universitet har gått ner, utom vid Konstnärliga fakulteten där många arbetar deltid och har visstidsanställningar.

Allt färre adjunkter

Sedan 2003 har det stadigt blivit färre adjunkter på universitet och högskolor. Vid GU har adjunkterna tappat mark inom alla områden, förutom vid Konstnärliga fakulteten. Allra störst är minskningen inom humaniora och utbildningsvetenskap.

FÖR FEM ÅR SEDAN var antalet adjunkter 440. Idag finns 403, visar GU Journalens kartläggning. Men med tanke på att antalet anställda har ökat med 10 procent under samma tid är förändringen större än så. Det är ingen överraskning att de flesta adjunkter finns inom professionsutbildningarna, allra flest vid Konstnärliga fakulteten. Men på vissa fakulteter håller de på att försvinna helt och hållet.

Martin Selander

lektorer utan menar att båda behövs och är viktiga. Framför allt gör adjunkter en väldigt stor insats inom professionsutbildningarna.

DET VERKLIGA PROBLEMET är att det inte finns någon given karriärväg för adjunkter, menar Martin Selander.

– Många kommer inte vidare på grund av bristen på kompetensutveckling eller tid eller möjlighet att gå en forskarutbildning. Dessutom upplever många att det de gör är mindre värt eftersom det nästan bara är forskning som räknas. Vi anser att adjunkternas insatser borde uppmärksammas mer.

Vid Humanistiska fakulteten har andelen adjunkter minskat mest, med 34 procent, på bara fem år. Förklaringen är enligt dekan Margareta Hallberg dels att fakulteten inte längre ger kurser i svenska för nybörjare, dels att adjunkterna har disputerat eller befordrats. De adjunkter som slutar eller går i pension ersätts i regel av lektorer.

– Vi har ingen policy som säger att alla ska befordras eftersom alla adjunkter varken är behöriga eller antagna till forskarutbildning. För att få en lektorsanställning krävs en doktorsexamen eller liknande samt pedagogisk skicklighet. Vi värnar idealet om kompletta miljöer där alla lärare forskar och undervisar, säger Margareta Hallberg.

ALLAN ERIKSSON

ILLUSTRATION: KRISTINA EDGREN

Fler grupper måste in på universitetet

Breddad rekrytering - hur bra är GU egentligen? Inte tillräckligt, medger prorektor Helena Lindholm Schulz. I höst kommer en handlingsplan att läggas fram som öppnar för nya former för antagning.

ARBETSGRUPPEN HAR beställt en särskild körning från SCB för att ta reda på mer i detalj varifrån studenterna kommer och vilken bakgrund de har.

– Vi vet att unga män inte studerar vidare i tillräckligt hög grad och det är ett enormt samhällsproblem. Men för att vi ska kunna jobba mer systematiskt med breddad rekrytering behöver vi få en samlad bild av hur snedrekryteringen ser ut.

Resultatet av undersökningen analyseras nu. Det handlar inte bara om föräldrarnas utbildningsnivå utan även om inkomst och utländsk bakgrund. Men det finns också stora skillnader mellan utbildningsområden som vi behöver titta närmare på, säger Helena Lindholm Schulz, som är ansvarig för arbetet med att ta fram en handlingsplan för att bredda rekryteringen.

Hon påpekar att arbetsgrup-

pen till viss del inspirerats av arbetet vid Malmö högskola som är en nationell förebild. Breddad rekrytering diskuteras utifrån tre olika perspektiv:

1. ATT NÅ UT med information till underrepresenterade grupper i rekryteringssyfte. Det handlar bland annat om kommunikationskampanjer och utåtriktad verksamhet.

2. ATT SE ÖVER antagningsprocessen och komma med rekommendationer. Lärosäten har idag möjligheten att ta in en tredjedel av studenterna på alternativt urval.

– Både betyg och högskoleprov missgynnar grupper som vi vill nå. Vi har inte rätt att kvotera in och det vore inte heller önskvärt. Men vi måste bli bättre på att använda alternativt urval och validering av reell kompetens. Kan arbetsprover, arbetslivserfarenhet eller intervjuer vara relevanta meriter? Behoven varierar stort mellan olika utbildningar. Men om vi ska använda andra urvalsformer, exempelvis intervjuer, kommer det att kräva mycket resurser.

3. ATT BÄTTRE STÖTTA studenterna under utbildningen för att motverka avhopp. Idag erbjuder enheten för akademiskt språk

»Vi behöver också förnya våra former för undervisning och därför görs en särskild satsning på att utveckla nätbaserad pedagogik.«

HELENA LINDHOLM SCHULZ

språkhandledning och kurser i svenska och engelska. Enheten får 2 miljoner kronor extra nästa år för att kunna ge fler kurser.

– Förutom språkhandledning måste vi överväga om vi behöver stärka och utveckla andra typer av stödinsatser som till exempel studieteknik, förhållningssätt till akademiska studier och källkritik. Vi behöver också förnya våra former för undervisning och därför görs en särskild satsning på att utveckla nätbaserad pedagogik.

Högskolan ska, enligt högskolelagen, aktivt främja och bredda rekryteringen. Tycker du att Göteborgs universitet gör det på ett bra sätt idag?

– Det pågår en massa aktiviteter ute på fakulteterna och institutionerna, men om vi ska vara självkritiska har vi hittills inte varit tillräckligt bra på breddad rekrytering, menar Helena Lindholm Schulz.

I Vision 2020 betonas vikten av att universitetet aktivt arbetar med breddad rekrytering. Men hur rymmer GU:s målsättningar med besluten att lägga ner Grundtviginstitutet, Centrum för urbana studier och förändringarna av den centrala studievägledningen?

– Vi jobbar aktivt med frågorna fast på ett annat sätt. Det betyder inte att vi nedprioriterar bildningsfrågorna, tvärtom menar vi att det arbetet måste vara mer knutet till verksamheten ute på fakulteterna och institutionerna. Det är också en fråga som utbildningsnämnden arbetar med. Centrum för urbana studier var en tillfällig satsning, men självklart ska vi fortsätta dra lärdom av de aktiviteter som finns i Hammarkullen, exempelvis på Lärandets torg. Den centrala studievägledningen finns kvar två månader om året under ansökningsstopparna och vi jobbar med samordning och utbildning för universitetets samtliga studievägledare. Dessutom har vi utökad resurserna för stöd till funktionshindrade på central nivå. Detta är också en viktig aspekt när vi talar om breddad rekrytering.

ALLAN ERIKSSON

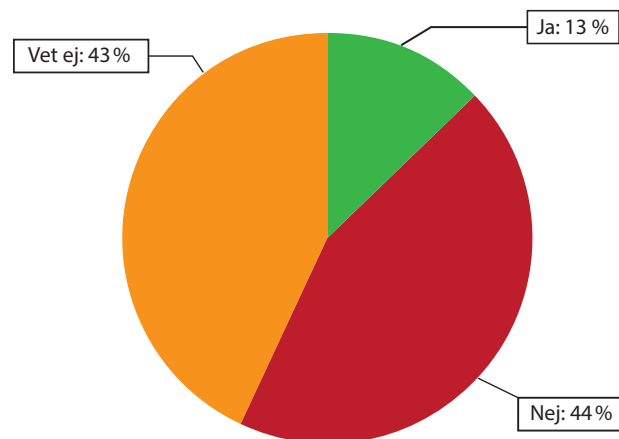

FOTO: JOHAN WINGBORG

”

Webbpanelen om breddad rekrytering

Högskolan ska, enligt högskolelagen, aktivt främja och bredda rekryteringen. Tycker du att Göteborgs universitet gör det på ett bra sätt?

Antal svarande: 77. Urvalet består av 100 anställda som utifrån ett slumpmässigt urval på 500 anställda fått ta ställning till om de ville ingå i GU Journalens webbpanel.

FAKTA

Den nya regeringen har satt breddad rekrytering på dagordningen och gett Universitets- och högskolerådet i uppdrag att kartlägga och analysera lärosätenas arbete för att ta fram goda exempel.

Att studenternas sociala bakgrund har stor betydelse är väl känt. Det är mer ovanligt att välja högskolestudier om man har vuxit upp i en studieovan miljö. Detta mönster har i stort inte förändrats de senaste tio åren.

UKÄ-ämbetet undersöker varje år hur många nybörjarstudenter som kommer från studieovana hem (föräldrar som inte har högskoleutbildning) och i den jämförelsen faller GU sämre ut jämfört med riksgenomsnittet. För läsåret 2013/14 var siffran för hela landet 63 procent medan den för GU var 58 procent. Högskolan Väst har lägst andel högskoleutbildade föräldrar, 30 procent. Handelshögskolan i Stockholm har högst andel, 73 procent.

FOTO: JOHAN WINGBORG

GU flyttar in i Rosenlund

► Efter ett års väntan står det nu klart att flera delar av Gemensamma förvaltningen (GF) flyttar till Rosenlundsgatan 4. Det betyder att 170 anställda i höst får en gemensam adress, från att tidigare ha varit utspridda på fem olika platser.

– Äntligen! säger Anna Lindholm, områdeschef för administrativt stöd. Det här blir en permanent lösning, i alla fall så långt vi kan överblicka, och det känns oerhört glädjande.

Flytten rör verksamheter från två olika områden inom GF. Behovet av att hitta nya lokaler har funnits under en längre tid. 2008 flyttade Utbildningsenheten in i tillfälliga lokaler på Karl Gustavsgatan och International Centre har nyligen fått lämna Handelshögskolan för att ta sig till Studenternas Hus.

Det har varit många turer kring Vasagatan 33. För ett och ett halvt år sedan togs beslutet att GU skulle lämna huset på grund av att många medarbetare klagat på dålig lukt och medförande besvär som hade med den fysiska arbetsmiljön att göra. I våras flyttade flera enheter ut, däribland Personalenheten, som nu finns i Gårda.

Att det har tagit tid att hitta nya lokaler beror på att det har varit svårt att få tag på så stora kontorsytor mitt i stan samt att förhandlingarna om avtalet har dragit ut på tiden, förklarar Anna Lindholm.

– Jag förstår att många har upplevt det som frustrerande men Fastighetsenheten har haft ett komplicerat pussel att lägga, och de har jobbat hårt för att få allt på plats. I takt med att flyttplanerna konkretiseras hoppas jag att många känner tillförsikt.

Att olika delar av förvaltningen, både från administrativt stöd och verksamhetsstöd, kommer att få sitta tillsammans ser Anna Lindholm stora fördelar med:

– För våra områden är det väldigt positivt att komma samman. Det gör det lättare att samarbeta och att utveckla verksamheten över gränserna. Även om det är en bit från Vasaplatsen är det väldigt centralt. Dessutom betyder det att hela GF, förutom campus, är samlad på bara tre adresser, och det är en stor skillnad mot tidigare.

Jämfört med Vasagatan 33 är hyreskostnaden per arbetsplats lägre på Rosenlundsgatan vilket beror på att kontorslokalerna är bättre anpassade.

– Vi kan inte helt undvika dubbla hyror under en kortare tid, men min bedömning är att uppsägningen av nuvarande avtal passar bra i förhållande till våra behov. Det kostar alltid kraft och pengar att flytta, men givet omständigheterna är det här en bra lösning.

Följande enheter flyttar i höst in på Rosenlundsgatan 4: Ekonomienheten, Personalenheten, Utbildningsenheten, Enheten för myndighets- och utvecklingsstöd, International Centre samt områdeskansliet för administrativt stöd.

GU Holding en av de bästa i Europa

► **GU Holdings** inkubator är rankad som topp 10 bland Europas inkubatorer. Det är UBI Global Index som utvärderat och rankat drygt 300 av världens inkubatorer.

Syftet med inkubations- och investeringsverksamheten är att omsätta idéer baserade på kunskap och forskningsresultat med anknytning till Göteborgs universitet. Sedan 1995 har över 110 nya affärsidéer utvecklats till bolag och projekt, som sammanlagt sysselsätter cirka 350 personer och omsätter cirka 300 miljoner kronor årligen.

– Det är glädjande att återigen få bekräftelse på att vårt sätt att arbeta med att bygga bolag och skapa affärer av forskningsresultat är framgångsrikt också i konkurrens med andra inkubatorer, säger Klementina Österberg, vd för GU Holding.

Masterutbyte med Chalmers

► **Hösten 2015** startar Göteborgs universitet ett samarbete med Chalmers där tio masterstudenter per läsår får möjlighet att söka utvalda kurser vid det andra lärosätet.

Från GU handlar det om kurser i bland annat ledarskap, retorik, etnologi, innovation och entreprenörskap. Chalmers erbjuder kurser i organisk kemi, ergonomisk design, kärnkemi och mycket annat.

Nytt samarbete mellan GU och Chalmers

► **Den 5 maj invigdes** Centrum för grundläggande vetenskaper, ett samarbete mellan GU och Chalmers. Syftet är att stimulera samverkan mellan forskare från olika fält genom att verka för en öppen och stimulerande forskningsmiljö och se till att grundläggande forskning är en synlig och integrerad del av verksamheten vid båda lärosätena.

Till centrumet pågår också en utlysning av en professur med tillhörande programverksamhet på 1–3 månader. I denna ska 10–15 gästforskare och forskare från Chalmers och GU verka inom något tematiskt område. Tanken är att det ska bli en mötesplats relaterad till en viss frågeställning snarare än ett forskningsområde. Utöver detta blir det stöd till gästforskare och workshoppar, där man kan få både ekonomiska bidrag och administrativt stöd.

Uppsatser belönas

► **Stiftelsen Torgny Segerstedts Minne** utlyser tre stipendier på vardera 3 000 kronor till uppsatsskrivare på C-nivå som bidragit till kunskap inom områdena demokrati, yttrandefrihet, mänskliga rättigheter, religionsfrihet samt civilturage. Uppsatserna ska vara skrivna läsåret 2014–2015 och bedöms av professor emerita Birgitta Skarin Frykman, universitetslektor Ulla Berglinth samt filosofie licentiat Anette Carlsson.

Senast 1 september 2015 ska uppsatserna skickas till: Ulla.Berglinth@ped.gu.se. Mer information finns på hemsidan: www.torgnysegerstedt.se.

Biologer på kollisionskurs med fakulteten

Efter många turer är nu valet på institutionen för biologi och miljövetenskap igång. Bland annat föreslår beredningsgruppen att Ingela Dahllöf får fortsatt förtroende som prefekt.

Det är dock något som fakultetsledningen förklarar att man inte kommer att acceptera.

BEREDNINGSGRUPPEN på Bioenv, institutionen för biologi och miljövetenskap, har haft flera problem med att genomföra val till prefekt, proprefekt och institutionsråd. Bland annat har det varit oklart vilka medarbetare som ska vara med på röstlängden.

– Cirka en tredjedel av våra forskare och lärare kommer den 1 juli att gå över till den nya institutionen för marina vetenskaper, förklarar Malin Celandér, professor i zoofysiologi och beredningsgruppens ordförande. Däremot är det fortfarande oklart vilken administrativ personal som följer med i flytten. Vi har därför bestämt att så länge det inte finns något beslut om att en medarbetare ska byta institution kommer hen att stå med i Bioenvs röstlängd.

DET STÖRSTA PROBLEMET har dock handlat om GU:s arbetsordning. Där står att beredningsgruppen ska ta fram förslag på prefekt och proprefekt i samråd med dekanen.

– Det enda förslag på prefekt som medarbetarna fört fram är omval av Ingela Dahllöf, vår nuvarande prefekt. Men det är något fakultetsledningen förklarar att man inte kommer att gå med på.

Det låsta läget har gjort det svårt för beredningsgruppen att utföra sitt uppdrag, förklarar Malin Celandér.

– Till slut kontaktade vi, på förslag av rektor, planerings- och samordnare Magnus Petersson vid universitetsledningens stab. Han gav oss grönt ljus att ändå föreslå Ingela, trots att vi inte nått konsensus med dekanen.

Den lista som beredningsgruppen till slut kommit fram till bygger på medarbetarnas förslag. Förutom Ingela Dahllöf som prefekt föreslås Peter Tiselius, professor i djurplanktonekologi, som proprefekt. Institutionsrådet föreslås bestå av både gamla och nya ledamöter från olika områden.

Beredningsgruppen föreslår omval av Ingela Dahllöf som prefekt.

- VI ÄR JÄTTENÖJDA med förslaget, förklarar Malin Celandér.

Men många anställda på Bioenv är upprörda över att fakultetsledningen, redan innan beredningsgruppen var tillsatt, förklarar att Ingela Dahllöf inte skulle få fortsatt förtroende. Protestbrev har skickats till både fakulteten och till rektor.

Ett brev ställt till universitetets styrelse, författat av universitetslektor Lars Johan Erkell och med 88 namnunderskrifter, beskriver exempelvis hur linjestyret helt slagit ut den demokratiska processen. Brevet togs upp som en övrig fråga under styrelsemötet den 24 april, berättar styrelseordförande Cecilia Schelin Seidegård.

– Vi diskuterade ärendet och konstaterade att det föreligger en

oklarhet i arbetsordningen. Den bygger på samråd och ömsidigt förtroende mellan ledning och medarbetare, men är otydlig om vad som gäller när samrådet inte fungerar. Därför har styrelsen nu delegerat till rektorsämbetet att förtydliga arbetsordningen och ge förslag på ändringar.

ORON ÖVER DEN utdragna konflikten har också lett till att flera medarbetare skickat en skrivelse till Centrala arbetsmiljökommittén vid GU.

Också forskarstudenterna har engagerat sig. Bland annat har Bioenvs doktorandgrupp genomfört en enkät som visar på stor misstro bland doktoranderna mot fakultetsledningen. Dessutom svarade 69 procent att tvisten inverkat negativt på deras arbete och 83 procent att den på ett negativt sätt påverkat deras syn på GU som framtida arbetsplats. Till detta kommer en osäkerhet bland många doktorander om vilken institution de ska tillhöra efter den 1 juli och om vad som händer med marina doktorander som av olika skäl kommer att vara kvar på Bioenv.

Det val som nu pågår ska vara klart i slutet av maj. Om medarbetarna på Bioenv röstar enligt beredningsgruppens förslag och Ingela Dahllöf alltså väljs till prefekt återstår att se om fakultetsledningen kommer att godta resultatet.

- OM FAKULTETEN inte gör det måste beredningsgruppen göra om hela valet, förklarar Malin Celandér. De medarbetare som nu står på vår lista gör nämligen det under förutsättning att Ingela Dahllöf blir prefekt. Om ingen annan lösning nås kan dekanen gå in som tillfällig prefekt, men det känns inte som en särskilt bra idé.

Dekan Elisabet Ahlberg avstår från att i detta läge kommentera valet.

FOTO: ALEXANDER NIKOLIS

Elever från Kungälv kommun var i Treblinka våren 2014 för att hedra offren.

Institut för tolerans invigs i augusti

Nu är planeringen i full gång för det nya nationella institutet för tolerans som placeras vid GU.

Vad institutet ska heta är inte klart än, men det kommer att innehålla namnet Segerstedt.

SAMORDNARE är prorektor Helena Lindholm Schulz.

– Det är oerhört glädjande och hedrande att vi får uppdraget, säger hon. Det ligger helt i linje med vårt engagemang och vi har mycket relevant forskning om dessa frågor.

Att institutet landade i Göteborg beror till stor del på det uppmärksammade Toleransprojektet i Kungälv som tagits fram i samverkan med Göteborgs universitet. Redan i år får GU fem miljoner kronor av regeringen för att skapa institutet som ska fokusera på frågor om hur rasism och extremism kan motverkas och mångfald och samexistens främjas.

– ÄVEN OM institutets namn inte är helt klart kommer det att innehålla namnet Segerstedt till minne av både Torgny och Ingrid. Det är göteborgare som vi förknippar med starkt engagemang för rättvisa och jämlikhet.

Christer Mattsson, lärare i Kungälv samt doktorand vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, kommer under uppbyggnaden att leda verksamheten. Han har varit med

om att utveckla Toleransprojektet i Kungälv som bland annat använts i skolor i fler än 20 kommuner för att motverka rasism och extremism bland ungdomar.

»Det ligger helt i linje med vårt engagemang ...«

HELENA LINDHOLM SCHULZ

VETENSKAPLIG rådgivare blir professor Roger Säljö, avgående dekan på Utbildningsvetenskapliga fakulteten.

Enligt Helena Lindholm Schulz kommer institutet att organisatoriskt likna Nationella sekretariatet för genusforskning.

– Ett uppdrag blir att fortsätta sprida erfarenheter, goda exem-

pel och kunskaper inom ramen för Toleransprojektet. Vidare planerar institutet att i höst dra igång en seminariereserie där vi bjuder in forskare från hela landet.

DET UPPDRAG regeringen formulerat är än så länge ganska löst hållet, påpekar Helena Lindholm Schulz.

– Vi har frihet att formulera uppdraget fritt och självständigt. Institutet ska inte bedriva forskning men inom ramen för den frihet uppdraget anger vill vi kunna sprida forskningsresultat, kunskap, bidra med forskningskommunikation och samordna forskningsaktiviteter. Men institutet ska inte enbart verka för GU, utan sprida kunskap och erfarenheter till hela samhället. Samverkan med andra lärosäten i landet, samt med en mångfald av aktörer i samhället, blir viktigt.

Regeringen kommer också att utlysa medel i nationell konkurrens till ett nationellt forskningsprogram i ämnet.

Invigningen i universitetets aula blir i augusti, nästan på 20-årsdagen av mordet på den 14-årige pojken John Hron som misshandlades till döds av fyra ungdomar med kopplingar till högerextremistiska grupper.

ALLAN ERIKSSON

Annonsportal för studenter

► **Om du vill slippa** administrera annonser till studenterna kan du hänvisa till Göteborgs universitets annonsportal, som gör det enkelt för näringsliv, offentlig verksamhet och akademi att möta studenter för samarbete. Annonsportalen är ett led i att stärka kontakten med yrkeslivet.

På webbsidan www.gu.se/samverkan/annonsportalen kan arbetsgivarna annonsera för att komma i kontakt med studenter för praktik, förslag till uppsats och examensarbete, kvalificerade jobb och extrajobb. Det går också bra att mejla förfrågan vidare till centrala alumnverksamheten på alumn@gu.se som hjälper till vid behov.

Annonsformuläret finns även på engelska och når då våra internationella studenter. Tjänsten är kostnadsfri.

Sedan informationen om annonsportalen lades ut i studenternas lärplattform GUL, har nästan 9 500 studenter läst meddelandet och säkert också letat efter en och annan annons.

Full pott i Erasmus +

► **I det nya programmet** International Credit Mobility (ICM) inom ramprogrammet Erasmus +, som syftar till att öka rörligheten för studenter och personal mellan Europa och vissa utvalda partnerländer utanför Europa, sökte Göteborgs universitet 28 mobilitetsstipendier och fick full utdelning. För GU:s del rör det sig om drygt 1,2 miljoner kronor.

– Det var glädjande, säger Johan Ahlgren på International Centre som handlagt ansökan. Vi fick det vi sökte för och det beror på att våra ansökningar höll en mycket hög kvalitet. Ansökan byggde på en strategisk bedömning utifrån förutsättningarna och hur många ansökningar vi realistiskt skulle kunna få beviljade och det blev så här många.

Ansökan lämnades in i mars och i mitten av april meddelade Universitets- och högskolerådet vilka ansökningar för perioden 2015–2017 som beviljats. Det handlar om samarbeten med så kallat "strategiskt utvalda partneruniversitet" i sex länder: Australien (vårdvetenskap och hälsa), Bolivia (Historiska studier), Georgien (Högskolan för scen och musik), Indien (Fysik), Kina (Samhällsvetenskapliga fakulteten) och Sydafrika (Naturvetenskapliga fakulteten). Sammantaget är det 11 studenter och 17 anställda som antingen reser hit eller ut, med betoning på inresande.

– Programmet kommer fortsättningsvis att utlysas varje år men förutsättningarna kan komma att ändras, säger Johan Ahlgren.

Delta i regnbågsparaden!

► **Den 14 juni** är det åter dags för West Pride, där Göteborgs universitet är en av flera statliga myndigheter som medverkar. Alla som vill gå i regnbågsparaden samlas utanför HDK för att sedan gå vidare till Götaplatsen.

Men redan den 11 juni är det dags för seminariedag i Torgny Segerstedtsalen, Vasaplatsen. Då lyfts forskning med olika perspektiv på normkritik och HBTQ-frågor, samt universitetets arbete med likabehandling. Alla är välkomna.

Öppen dag om demokratiutveckling

Kan röstköp vara ett led i ett lands utveckling mot demokrati? Ja, det är faktiskt ett av många resultat från V-Dem-institutet som kommer att presenteras den 28 maj.

Alla intresserade är välkomna.

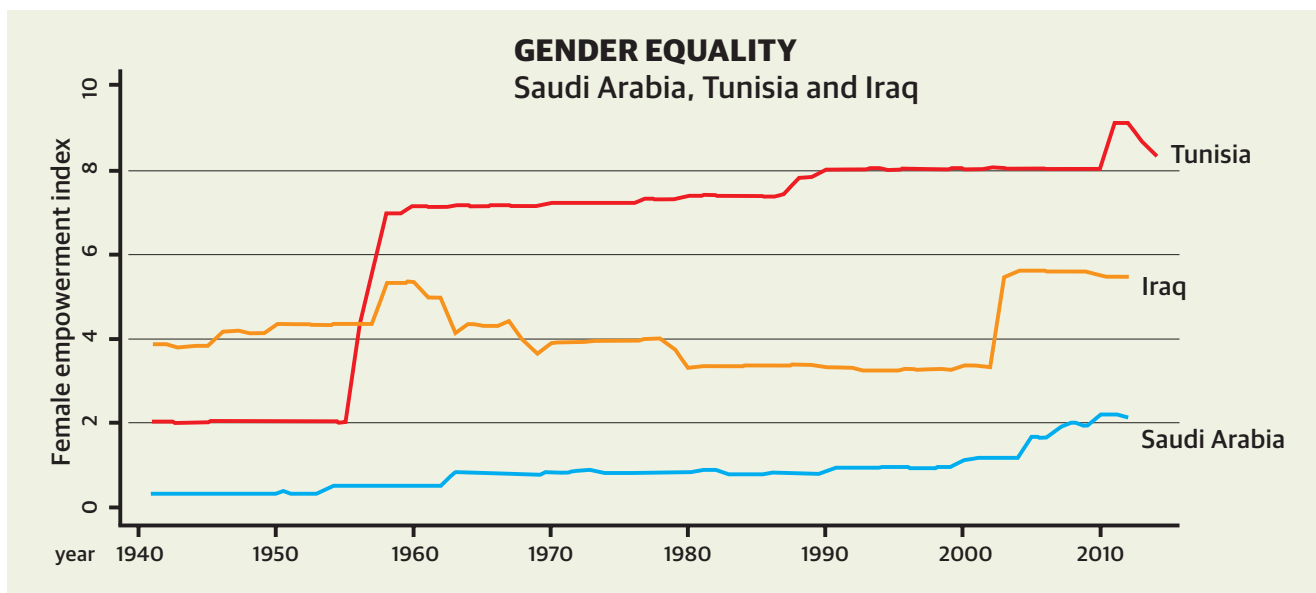
KONFERENSEN *Effektivt demokratiutveckling*? som pågår 26–28 maj, kommer att avslöja helt nya fakta om hur det står till med demokratin i 173 länder. Cirka 2 600 experter har varit engagerade i insamlandet av 15 miljoner fakta om världens länder från 1900 till 2012.

– För ett sextiotal länder har vi faktiskt data ända fram till 2014, förklarar Staffan I. Lindberg, professor och föreståndare för V-Dem Institute. Den sista konferensdagen, den 28 maj, kommer att vara öppen, inte bara för forskare och studenter, utan även för journalister och en intresserad allmänhet. Då håller ett tjugotal ledande forskare riktigt korta föreläsningar på cirka fem minuter där de presenterar resultat som aldrig visats tidigare.

BLAND ANDRA talar Ellen Lust, statsvetenskapliga institutionens nyrekryterade toppforskare från Yale. Också David Altman, ny innehavare av Torgny Segerstedtprofessuren vid Göteborgs universitet, kommer att hålla föredrag; då handlar det om hur val påverkar demokratiseringsprocesser.

Så vad är det då för nyheter V-Dem kommer att presentera? Bland annat att det finns ett tydligt samband mellan å ena sidan fria och rättvisa val och å andra sidan ökad livslängd och minskad spädbarnsdödlighet, förklarar Staffan I. Lindberg.

– Det kanske inte låter så konstigt. Men resultatet strider faktiskt mot tidigare forskning, bland annat vid GU:s eget Quality of Government Institute, som inte kunnat påvisa något sådant samband. Ett annat nytt resultat är att en någorlunda väl utvecklad jämställdhet är en förutsättning för varaktig demokra-

»Men att makthavare försöker köpa sig röster är i alla fall bättre än att de griper till våld.«

STAFFAN I. LINDBERG

tiutveckling i utvecklingsländer, vilket kanske inte heller är så förvånande.

Men V-Dem kommer också att presentera mer överraskande resultat. Ett exempel är att klientelism, alltså röstköp, kan vara ett tecken på demokratiutveckling.

– Det låter kanske underligt men att makthavare försöker köpa sig röster är i alla fall bättre än att de griper till våld eller sätter oppositionella i fängelse. I en auktoritär regim kan därför röstköp vara ett tecken på att landet håller på att röra sig mot en mer utvecklad demokrati.

DATA OM demokratiutveckling är förstås intressant för samhällsvetare av olika slag. Men även matematiker samarbetar med V-dem, samt, kanske oväntat, en evolutionsbiolog.

– Det är Patrik Lindenfors vid Stockholms universitet som vi arbetar ihop med för att använda evolutionära modeller för att förklara social utveckling, förklarar Staffan I. Lindberg.

Patrik Lindenfors har bland annat kommit fram till att utvecklingen från diktatur till demokrati tog 56 år under 1800-talet men gick på 1,7 år på 1900-talet, alltså en sorts social evolution.

ANSVARIG FÖR konferensens program är Natalia Stepanova, som också koordinerar V-Dems världiga nätverk. Nyligen har hon också arbetat om V-Dems webbsida där man kan följa utvecklingen i grafer från olika stater och regioner och jämföra både över tid och mellan länder.

– Vi publicerar också *Veckans graf* på Facebook som följs av 2 000–3 000 personer, samt kortare artiklar om aktuella ämnen. Den 8 mars skrev vi exempelvis om kvinnors rättigheter i Mellanöstern, vilket översattes till arabiska och följdes av 1 500 personer.

Och V-Dems data används inte bara av forskare utan också i en mängd andra sammanhang, förklarar biträdande undersökningsledare Josefine Pernes.

– Bland annat EU, OECD, danska utrikesministeriet, FN:s utvecklingsprogram, International IDEA och många fler har nytta av vår databas, som saknar motstycke i världen när det gäller demokratiforskning.

EVA LUNDGREN

Staffan I. Lindberg arrangerar konferensen *Effektivt demokratiutveckling*?

Grafer och annan fakta om världens demokratiutveckling finns här: <https://v-dem.net/>. Gå gärna in på Facebook: www.facebook.com/vdeminate.

FAKTA

Den 28 maj kommer ett tjugotal internationella experter att i korta anföranden presentera senaste nytt från Varieties of Democracy Institute, V-Dem. Alla intresserade är välkomna.

Tid: 13.00–18.00.

Plats: Vasaparken, huvudbyggnaden.

Jämförelser gav nya lärdomar

Benchmarking inom administration. Kan det vara något?

– Mycket jobb men oerhört givande och lärorikt, säger Ludde Edgren som jämfört sin verksamhet med både Lund och Uppsala.

ATT SYSTEMATISKT jämföra sig med andra är en metod som länge använts inom forskningen. Men den har inte varit lika vanlig inom administrationen – tills nu.

– Det är mycket vi tar med oss från våra möten. En viktig lärdom är att man får reflektera över varför och hur ens verksamhet bedrivs. Det sker visserligen annars också men det blir mycket bättre kvalitet när det görs på det här sättet, säger enhetschef Ludde Edgren på Forsknings- och innovationskontoret, som tillsammans med kvalitetssamordnaren Malin Östling, ledde projektet från GU:s sida.

INITIATIVET KOMMER från universitetsdirektörerna vid Göteborgs, Lunds och Uppsala universitet som tyckte att det vore intressant att pröva benchmarking inom administrationen. Under 2014 drog samarbetet igång och de områden som valdes ut var stödet kring forskningsfinansiering, affärsjuridik och innovation, Studentservice och Projektkontoret. De tre universitetet delade på ansvaret och drev ett projekt var. I varje del såg det lite olika ut men de områden som ligger under Forsknings- och innovationskontoret använde i hög grad en benchmarkingmodell.

Så hur gick det till? Det första steget var att ta fram en nulägesanalys, vilket gjordes genom att komma överens om vilka teman som skulle ingå i granskningen. Därefter fick alla läsa varandras självvärderingar och ställa följdfrågor.

– På så vis fick vi ett batteri av svar och frågor som vi kunde utgå ifrån när vi träffades på ett lunch-till-lunch-möte, där vi turades om att sitta på ett podium och verkligen gå in på djupet. Det leder till djupa insikter i vad man gör och hur verksamheten

Jobbigt men nyttigt, är Ludde Edgrens reflektion över benchmarkingarbetet.

FOTO: JOHAN WINGBORG

ett bra sätt. För oss bekräftade det att vi är på rätt väg. Samtidigt kunde vi plocka guldkornen hos de andra. En annan vinst är att man lär känna sina kollegor på de andra lärosätena mycket bättre. Vi har förstås mycket kvar att förbättra, bland annat IT-verktygen och vi bör jobba mer med kompetensnätverk.

– Visst var vi oroliga för att det skulle bli väldigt mycket jobb. Men det var det värt, säger Ludde Edgren. Fast det är omöjligt att driva det själv, man måste få hjälp med metoden.

BENCHMARKING ÄR enligt samordnaren Malin Östling ett effektivt verktyg för att bli bättre.

– Det är inget konstigt, vi jämför oss hela tiden med andra. Man åker iväg på en konferens

»Om ett år ska handlingsplanerna följas upp, så det gäller att verkligen komma igång med ett förändringsarbete.«

LUDDÉ EDGREN

kan utvecklas. Det har varit en positiv stämning i gruppen och alla har varit väldigt öppna och velat dela erfarenheter.

ALLT ARBETE utmynnade i en handlingsplan för varje lärosäte.

– Det är både små och stora saker. Vi har lagt in åtgärder i vår verksamhetsplan som vi ska arbeta vidare med. Om ett år ska handlingsplanerna följas upp, så det gäller verkligen att komma igång med ett förändringsarbete. Det finns likheter men också stora skillnader i hur man valt att organisera verksamheterna. Men det var det som var så intressant, framhåller Ludde Edgren.

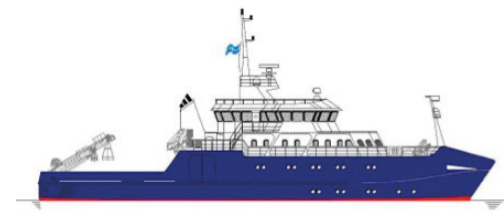
– INTRESSET VAR stort för vår verksamhet. Vi fick mycket beröm för att vi har lyckats integrera forskningsrådgivning, affärsjuridik och innovation på

och blir inspirerad, men när man kommer hem är det lätt att fastna i gamla hjulspår. Att göra en noggrann och systematisk jämförelse som följer en viss metodik tar mycket tid men är betydligt mer givande.

Får vi se mer benchmarking i fortsättningen?

– Det hoppas jag och det pågår ju redan. Bland annat håller vi nu på att avsluta ett benchmarkingprojekt som handlar om forskarutbildningen där 11 GU-institutioner deltar med två externa förebilder. Jag tycker det är roligt att se hur väl projekten faller ut och hur utvärderingarna leder till en ökad vilja och medvetenhet att förbättra verksamheten. Det är själva poängen, säger Malin Östling.

ALLAN ERIKSSON

Skagerak förseñas

► **Fartygsdelar och motorer** på det nya forskningsfartyget är nu på plats. Men förseningar från varvet Nauta Shiprepair Yard S.A i Gdansk gör att leveransen, som planerats till i år, skjuts upp till februari 2016.

– Det är en avsevärd försening, men vi kom inte igång som det var tänkt, förklarar projektledare Anders Backman, som påpekar att det viktigaste ändå är att forskningsfartygets kvalitet säkras.

Förseningen beror bland annat på att varvets underleverantörer tagit längre tid på sig än beräknat.

– En del förändringar har också gjorts i regelverket under byggtiden, som inneburit att designen behövt ändras något.

Konsekvensen av förseningen blir att forskare och studenter får vänta ett drygt halvår på fartyget.

– Men under tiden finns det gamla fartyget kvar, förklarar Anders Backman. Den reella förseningen är från senhösten i år till februari nästa år. Det är ju en tid då det är låg aktivitet, så förhoppningsvis blir konsekvenserna inte så stora.

Invigning och dop av det nya forskningsfartyget väntas ske våren 2016.

Texter om GU på nätet

► **Du vet väl om** att det finns färdigskrivna informationstexter om Göteborgs universitet? Textvinjettarna finns i tre olika versioner: mini-, kort- och fullständig version.

Vinjettexterna uppdaterades i januari 2014 och utgår från Vision 2020 och den universitetsgemensamma kommunikationsstrategin. De finns i tre olika versioner som är olika långa för att passa vid exempelvis annonsering, i trycksaker eller på webben. Texterna är avsedda att användas i sin helhet och ska helst inte ändras.

Alla informationstexter, både på engelska och svenska, finns att hämta på webbsidan Medarbetarportalen/Kommunikation/Råd, mallar och verktyg/Vinjettexter.

Där finns också information om hur du använder texterna.

Dags att lära nytt?

► **Även i höst arrangerar** Personalenheten ett antal kurser för medarbetare i olika ämnen. I september kan du exempelvis studera bildhantering, webbstatistik, akademiskt skrivande, lagar och regler inom offentlig förvaltning samt rehabilitering och arbetsanpassning.

Mer information finns på www.medarbetarportalen.gu.se/kompetensutveckling.

Många nya utbildningsplatser

Nu krävs snabba lösningar

En rejäl utbyggnad av vård- och lärarutbildningarna men även många nya platser som kan fördelas fritt. Enligt ett förslag går en stor del av dessa platser till två nystartade masterprogram.

Men alla är inte vinnare. Naturvetarna får ännu mindre pengar till utbildning och konstnärerna inga nya platser.

NÅGRA AV nyheterna i regeringens vårbudget är inte bara fler platser till vård- och lärarutbildning utan även fria platser. Enligt ett förslag som universitetsledningen har tagit fram går de flesta fria platserna till två nystartade utbildningar i big data och global health och en mindre del till ämneslärare. Det är i stora drag grunden i det förslag som diskuterats i ledningsrådet i april och maj. Planen är att universitetsstyrelsen ska ta ett inriktningsbeslut den 9 juni och ett detaljerat beslut i höst.

Enligt ekonomidirektör Lars Nilsson kommer de kommande åren att präglas av fortsatta satsningar:

– De flesta är vinnare i regeringens budget, säger han. De öser på med många nya platser vilket är positivt men det kräver att vi kan hantera den snabba omställningen. Det ställer stora krav på att vi hinner bygga ut utbildningarna samt rekrytera fler lärare för att kunna ge mer lärtid. Annars är risken att överskottet ökar, och det måste vi till varje pris förhindra.

– **DET BLIR OCKSÅ** en höjning av tilldelningen inom humaniora, samhällsvetenskap och utbildningsvetenskap men effekten blir relativt liten med tanke på att 250 miljoner ska fördelas ut till alla lärosäten.

Regeringen ger alltså särskilda medel till GU för att bygga ut

vård- och lärarutbildningar. Totalt rör det sig om 171 nybörjarplatser inom utbildningsvetenskap, den största delen går till förskollärare. Vård får 116 nybörjarplatser, varav 45 läggs på sjuksköterskeutbildningen. Sammantaget motsvarar det en ökning med 77 miljoner kronor under de kommande fyra åren. Dessutom finns ett förslag om att dela ut ytterligare 100 platser nästa år genom att ta nästan 12 miljoner kronor ur balanserat kapital.

UTÖVER DET GER regeringen GU cirka 300 nya fria utbildningsplatser under de kommande fyra åren. Hur många platser det i slutändan blir beror på hur de fördelas då utbildningsområden har olika prislappar.

Men några nya platser till ämneslärare finns inte med i regeringens budget.

– Vi behöver göra en särskild satsning på denna yrkesgrupp, inom ramen för potten med fria platser, men detta kommer alla fakulteter till godo, framhåller prorektor Helena Lindholm Schulz.

Hon är särskilt nöjd med satsningen på fria utbildningsplatser.

– Den största delen är styrda platser, men det är förstas välkommet att vi får fria platser som vi kan använda mer dynamiskt. Det gör det möjligt att göra olika satsningar redan nu. IT-fakulteten har länge aviserat att de har behov av fler platser i samband med lanseringen av ett nytt masterprogram i big data.

– Jag tror mycket på mastersprogram som exempelvis i global health vilka är fokuserade på temaområden och bygger på universitetets bredd och spetskompetens. Sådana program har visat sig vara framgångsrika när det gäller att attrahera internationella studenter. Många läkare

» Som det är nu måste vi prioritera programutbildningar på bekostnad av fristående kurser ...«

INGRID ELAM

och sjuksköterskor kommer att arbeta ute i världen och behöver en bred kompetens inom en rad olika områden som rör till exempel beslutsfattande, ekonomi, management, språk och socialantropologi.

BÅDE SAMHÄLLSVETENSKAPLIGA fakulteten och Handelshögskolan får fler platser, men trots att Konstnärliga fakulteten också lämnat in önskemål om utökad uppdrag ekar det tomt i förslaget.

Dekan Ingrid Elam är besviken.

– Det är väldigt tråkigt. Vi behöver fler fria utbildningsplatser för att kunna ge fristående kurser till att vidareutbilda konstnärer och lärare i slöjd och musik. Det finns en stor efterfrågan på sådana kurser. Som det är nu måste vi prioritera programutbildningar på bekostnad av fristående kurser som mer handlar om det livslånga lärandet.

ETT HINDER SOM brukar framhållas är att de konstnärliga prislapparna är höga.

– Det är inte ett hållbart argument. Vi vet att vi inte kan få högre ersättning än naturvetenskaplig prislapp.

Även naturvetarna är kritiska till förslaget. Dekan Elisabet Ahlberg menar att det har varit stora svängningar i fakultetens utbildningsuppdrag under åren.

Från 2001 till 2015 har antalet helårsstudenter minskat med 36 procent till att landa runt 2 200 helårsstudenter. Men eftersom man inte lyckats fylla alla platser har fakulteten fått betala tillbaka delar av anslaget till universitetsstyrelsen.

Förslaget att ytterligare minska anslaget med 65 utbildningsplatser kan därför te sig rimligt men kan få oönskade konsekvenser för fakulteten, menar Elisabet Ahlberg.

– Med anledning av att vi har inrättat en ny institution för marina vetenskaper planerar vi för en stärkt marin utbildning, både inom fakulteten och i samverkan med andra aktörer, bland annat med Chalmers. Dessutom föreslår vi att det bildas ett fakultetsövergripande centrum för marina och maritima vetenskaper, vilket också kan ge nya tvärande utbildningar. Vi har ett stort behov av att på bred front öka andelen matematik i fakultetens utbildningar.

ELISABET AHLBERG är däremot positiv till den nya masterutbildningen i big data.

– Den passar väl in i fakultetens forskningsprofil och där kommer institutionen för matematiska vetenskaper att aktivt kunna bidra till att utveckla och genomföra utbildningen.

Hon saknar en strategisk diskussion på universitetsövergripande nivå om vilka utbildningar som bör prioriteras.

– Vi behöver tillsammans hjälpas åt att få fler studenter intresserade av naturvetenskapliga utbildningar. Det borde vara en universitetsgemensam angelägenhet.

ALLAN ERIKSSON

FOTO: MARIE ANDERSSON

Helena Sjöholm, Jeffrey Johns och Malin Tengblad är glada för att priset fått så mycket positiv uppmärksamhet och mötts av stort intresse.

Administrativt pris till Handelshögskolan

En akademisk cv låter kanske inte så märkvärdigt. Men på Handelshögskolan har man samlat akademisk kompetens i en databas, som kan användas vid olika utvärderingar och för personliga cv:n. Detta arbete har nu belönats med GU:s första administrativa pris.

PRISER GÅR TILL Jeffrey Johns vid juridiska institutionen, Helena Sjöholm vid Handelshögskolans fakultetskansli och Malin Tengblad vid företagsekonomiska institutionen.

– Det är väldigt roligt att projektet uppmärksammas med ett pris. Vi har fått mycket positiv feedback. Men vi har mycket kvar att utveckla. För oss handlar det om att vara på tårna och utveckla ett modernt verktyg som underlättar både in- och återrapportering av uppgifter som krävs i utvärderingarna, säger Jeffrey Johns.

Under 2014 utvecklade de, på uppdrag av Handelshögskolans ledning, en cv-databas som syftar till att kartlägga lärarnas och forskarnas kompetens.

– **DENNA KARTLÄGGNING** är numer ett krav som ställs i internationella ackrediteringar och den ger en samlad bild av vilken kompetens som finns på skolan.

Det är ett led i vårt kvalitetsarbete där vi måste kunna visa att vi har den kompetens vi säger att vi har och att studenterna möter kvalificerade lärare, fortsätter Helena Sjöholm.

Redan under 2014 fyllde 85 procent av den akademiska personalen i enkäten. Så vad är det man har frågat efter? Exempelvis internationellt samarbete och erfarenhet, engagemang utanför akademien, styrelseuppdrag eller om man har en anställning vid ett annat lärosäte.

Insamlingen är i sig inte unik. Anställda har tidigare blivit ombudda att lämna sådana uppgifter.

– Skillnaden är att uppgifterna nu samlas i en databas som gör att vi kan följa utvecklingen över tid på en övergripande nivå. Vi frågar inte efter uppgifter som finns på annat håll, exempelvis bibliometri, påpekar Jeffrey Johns.

Under tiden har de kommit

fram till att uppgifterna kan användas på olika sätt. Forskare och lärare kan få ut en kort-cv i pdf-format. På sikt kan databasen användas för att uppdatera personliga hemsidor eller som underlag för chefer i utvecklings- och lönesamtal.

– I min yrkesroll kan jag se att det blir lättare att hitta dem som jobbar på i det tysta med bra grejor så att de kan bli uppmärksammade, inte bara de som alltid hörs och syns, säger Malin Tengblad.

De har i stort sett bara fått positiva kommentarer av personalen. Men det finns en liten farhåga om att databasen kan upplevas som ett kontrollsystem.

INTERNATIONELLT SETT är liknande kartläggningar inte så ovanliga.

– Men vi är först ut i Sverige med en så omfattande databas. Det betyder inte bara mycket för vårt kvalitetsarbete, utan också att våra lärare och forskare slipper lägga ner mer tid än nödvändigt på annat än utbildning och forskning. Det blir dessutom lättare att attrahera vetenskapliga konferenser när vi vet vilken kompetens vi kan

»I min yrkesroll kan jag se att det blir lättare att hitta dem som jobbar på i det tysta med bra grejor«

MALIN TENGBLAD

locka med, säger Helena Sjöholm.

De tycker det är roligt att insatser inom administrationen uppmärksammas. Men vart de ska resa har de ännu inte bestämt sig för.

– Det vore gott att åka till ett varmt ställe, säger Jeffrey och skrattar.

– Vi vill gärna besöka en handelshögskola som har erhållit de tre mest erkända internationella ackrediteringarna, som är Handelshögskolans mål. Det finns ett 50-tal runt om i världen, så det blir kanske Manchester, Köpenhamn, Paris eller USA och Kanada, säger Helena Sjöholm.

ALLAN ERIKSSON

FAKTA

Enligt juryns motivering är databasen inte bara en tidsvinst utan också något som förenklar arbetet vid utvärdering samt att den kan fungera som en modell för andra fakulteter. Priset består av ett diplom och ett resebidrag på 15 000 kronor per person

som kan användas till ett studiebesök. Det administrativa priset delas ut av universitetsdirektör Jörgen Tholin vid ett informationsmöte för administratörer den 20 maj. Totalt kom det in fem ansökningar till priset.

Bland svävande droppar och partiklar i sönderfall

Om en laserstråle pressar upp en oljedroppe med samma tryck som gravitationen kan droppen hållas fritt svävande. Det kallas optisk levitation och metoden kan bland annat användas i studier av hur vattendroppar bildas.

Det är ett av flera försök som görs med hjälp av laser vid institutionen för fysik.

DET ÄR DAG HANSTORP, professor i atomfysik, som visar runt bland aluminiumrör som verkar gå åt alla håll på laboratoriet vid institutionen för fysik.

– Ljus är ju elektromagnetisk strålning. Men det mänskliga ögat reagerar bara på vissa våglängder. Ultraviolet kan vi exempelvis inte se, men det klarar bland annat skator av. Och ormar kan uppfatta infraröd värmestrålning som hjälper dem att jaga.

Vanligt solljus innehåller alla färger och uppfattas därför som vitt. En laser producerar däremot ljus av stark intensitet av en enda färg och är riktad åt ett enda håll.

Laser har med tiden fått en mängd olika användningsområden inom exempelvis teknik och medicin. Men på institutionen för fysik används de bland annat för att undersöka molekyler och atomer.

– Man kan exempelvis lägga kristaller av något ämne i ett lufttomt glaströr och studera vad som händer när laserljus riktas mot röret. Antingen kan man undersöka vilket ljus som krävs för att få igång en särskild reaktion eller också göra tvärtom, och titta på vilka färger som kommer fram och därmed avgöra vilka ämnen kristallerna består av.

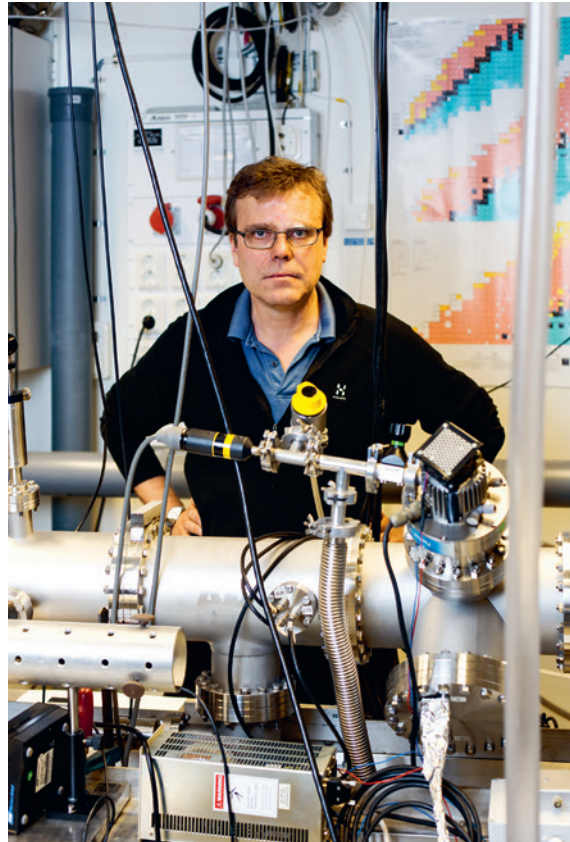
Det finns två sorters laser, förklarar Dag Hanstorp. Dels avstämbar laser där man

med hjälp av ett gitter kan ändra färg på det ljus som skickas ut.

– Dels den så kallade fixfrekvenslasern som bara skickar ut ljus av en enda färg. De laserpekare man kan köpa i vanliga affärer är på högst en tusendels watt och därför ofarliga. Våra laser är flera tusen gånger mer intensiva, upp till 10 watt. Tittar man rätt in i dem blir man blind. Därför ska den som arbetar med laser alltid använda skyddsglasögon.

JUST NU HAR institutionen besök av Sebastian Rothe, forskare från Cern, världens största partikelfysiklaboratorium. Han arbetar på anläggningen Isolde, the On-Line Isotope Mass Separator, som har ett samarbete med bland andra Göteborgs universitet. Han är här för att hjälpa till med bygget av ny utrustning, berättar han.

– Vid Isolde studerar vi bland annat det mest sällsynta av alla grundämnen, astat.

Lasrarna ser ut som långa aluminiumrör som går åt alla håll.

»Så, åtminstone i teorin, går det att springa fortare med ljuset i ryggen än att springa i motljus, även om skillnaden i praktiken är omöjlig att mäta.«

DAG HANSTORP

”

En laserstråle på 1 watt kan hålla en oljedroppe svävande.

Man har uppskattat att det totalt bara finns 7 milligram av ämnet i den del av jordskorpan där gruvsdrift kan förekomma. Skälet till att det är så sällsynt är att det är extremt radioaktivt och att den naturligt förekommande isotopen ^{218}At har en halveringstid på endast 2 sekunder.

För att kunna studera ämnet måste det först skapas på artificiell väg.

– På Isolde gör vi det genom att skicka protoner med extremt hög energi in i uran, vilket leder till olika kärnreaktioner då bland annat astat bildas. Men eftersom ämnet faller sönder så snabbt är det svårt att studera. Det var exempelvis först för ett par år sedan som de första studierna av grundämnets fysikaliska egenskaper kunde genomföras. Målsättningen med samarbetet är att göra en mätning av elektroaffiniteten hos astat, vilket ger grundläggande information om ämnets kemiska och fysikaliska egenskaper.

Studier av astat är dock av stort intresse eftersom det har ett viktigt användningsområde: cancerbehandling, förklarar Sebastian Rothe.

– **MAN FÄSTER** astatmolekylen vid en målsökande antikropp som sedan injiceras i kroppen. Antikroppen söker upp cancercellerna och allteftersom astatomerna sönderfaller skickar det ut radioaktiv strålning. Cancercellerna träffas med betydligt större precision än vanlig strålningsbehandling, utan att skada friska celler.

Den artificiellt producerade isotopen som används för dessa studier, ^{211}At , har en halveringstid på sju minuter. En världsledande forskargrupp för denna typ av behandling är *The targeted alpha therapy group* vid Sahlgrenska Universitetssjukhuset.

Ett annat användningsområde för laser är att undersöka hur det går till när vattendroppar kolliderar och bildar större droppar. För enligt de matematiska modeller som finns idag borde det egentligen aldrig regna, upplyser Dag Hanstorp.

– Vi kan förstå hur både stora och riktigt små vattendroppar växer. Men droppar som är runt 10 mikrometer växer mycket snabbare än vad dagens teorier förutsäger. Detta är ett problem som bland andra professor Bernhard Mehlig på vår institution undersöker. Han gör de matematiska beräkningarna medan vi gör experimenten. Bland annat ska vi låta våra laserstrålar hålla uppe varsin droppe som vi för samman för att i detalj studera hur två små droppar kan slå ihop till en större.

OCH DET ÄR här de svävande dropparna kommer in, förklarar Dag Hanstorp.

– Om flödet av fotoner är lika starkt som gravitationen kan en laserstråle på 1 watt hålla en oljedroppe svävande.

Det är på fixfrekvenslasern försöken görs. Lasern bildar fantastiska skuggor på väggarna som påminner om någon sorts grönskimrande discolampa.

– Försöken visar att ljuspartiklar faktiskt utövar ett litet, litet tryck. Så, åtminstone i teorin, går det att springa fortare med ljuset i ryggen än att springa i motljus, även om skillnaden i praktiken är omöjlig att mäta.

TEXT: EVA LUNDGREN
FOTO: JOHAN WINGBORG

Med en afrikansk ordbok i resväskan

Innan Laura Downing kom till Göteborg för tre år sedan hade hon hunnit bo i tjugo olika städer runt om i USA och Europa.

- Varje släkt har en vandrande stjärna och i min familj råkar det vara jag, förklarar hon.

Sitt forskningsområde, afrikanska språk, har hon valt för att hon gillar att ta parti för den som är i underläge.

AV DE CIRKA 6 000 språk som talas i världen finns omkring 2 000 i Afrika men endast ett par hundra i Europa. För en språkforskare borde alltså Afrika vara något av ett eldorado att gräva lingvistiska skatter ur.

Så är det dock inte, förklarar Laura Downing, professor i afrikanska språk.

- När lingvister vill säga något generellt om mänskligt språk är det nästan alltid samma cirka tio språk de utgår från, varav de flesta är europeiska, samt kanske japanska och kinesiska. Afrikanska språk finns nästan aldrig med.

Det leder till felaktiga språkteorier. Ett exempel är försöken att hitta något som är gemensamt för alla språk i hela världen.

- Om jag ställer en fråga, exempelvis vem som följde med dig på festen igår, så kanske du svarar att det var John som gjorde det. När du svarar betonar du namnet John, och många lingvister menar att just detta är något som gäller språk generellt, att man betonar det som är viktigast i en mening. Det finns dock inte ett enda afrikanskt språk som fungerar på det sättet.

ATT AFRIKANSKA SPRÅK är så utforskade, var ett viktigt skäl till att Laura Downing för drygt 20 år sedan bestämde sig för att studera dem. Men att hon överhuvudtaget började intressera sig för språk beror på upplevelser i barndomen.

Hon är född på Long Island, New York, USA, och eftersom hennes pappa tjänstgjorde inom flygvapnet och stationerades

på olika platser, flyttade familjen gång på gång.

- När jag gick ut gymnasiet hade vi redan bott på sex olika ställen, både i USA och utomlands. Men det som påverkade mig mest var nog tonårstiden i Tyskland. Jag var 13 år då vi flyttade dit och för första gången bodde jag i ett land där man talade ett annat språk än engelska. Det fick mig dels att förstå att världen är ganska komplicerad, dels att språk är nyckeln till nya kulturer.

När hon senare började studera vid universitetet i Georgia, USA, tvekade hon först mellan språk- och litteraturstudier.

- JAG ÄLSKAR LITTERATUR men också logik och grammatik, och att försöka förstå olika system. Men jag tyckte att det var underligt att intresset för afrikanska språk var så litet. När jag förklarade att exempelvis kikuyu verkade spännande, kunde jag få som svar att det redan finns en femtio år gammal beskrivning av språket så det var redan studerat. Så där resonerar man inte om andra språk, ingen skulle säga att det exempelvis är meningslöst att studera svenska för att andra redan gjort det. Så eftersom jag gärna tar parti för en underdog, blev afrikanska språk mitt forskningsområde. Och 1990 disputerade jag vid the University of Illinois på en avhandling om tonalitet i jita, som talas i Tanzania.

Afrikanska språk kan delas in i fyra grupper: afroasiatiska, nilosahariska, nigerkongospråk samt khoisan. Dessutom talas indoeuropeiska och austronesiska språk i Afrika.

Vid Göteborgs universitet ges sedan några år tillbaka modersmåls- och kontrastiva kurser i somaliska, ett afroasiatiskt språk med många lån från arabiska. Men annars är det bantuspråk som av tradition studeras här.

- DET FINNS CIRKA 500 bantuspråk, varav ett av de mest kända är swahili, förklarar Laura Downing. De språk jag ägnar mig särskilt åt är chichewa, tumbuka och zulu, som ingår i gruppen nguni. Språken är speciella på flera sätt. Istället för två till tre genus, som vi är vana vid från europeiska språk, har de 10–15 nominalklasser som påverkar böjningen av adjektiv, räkneord och verb.

Exempelvis ordet *kitu* betyder *sak* på swahili. *Kitu kikubwa hiki kilianguka* betyder *denna stora sak föll där ki* upprepas gång på gång för att passa ett alliterativt mönster.

De flesta bantuspråk, dock inte swahili, har också ett komplicerat tonsystem samt väldigt många fler tempus än europeiska språk, särskilt när det gäller förfluten tid: verbet böjs bland annat beroende på om något hände alldeles nyss, tidigare idag, igår eller för några veckor sedan.

– Varför dessa språk har så många tempus är svårt att svara på. Kanske hänger det samman med att historieberättandet är så viktigt i den afrikanska kulturen och att man måste hålla ordning på händelseförloppen. Men att

många språk är så komplicerade får en att fundera över den gamla filosofiska frågan om hur vi människor egentligen tänker: vet vi med en gång exakt vad vi ska säga, så att vi valt tempus, toner och ändelser innan vi börjar prata, vilket låter ganska komplicerat. Eller bestämmer vi olika former alltefter-som? Men hur får vi då början av meningen att stämma med slutet?

NÅGRA BANTUSPRÅK, som xhosa och zulu, har också klickljud, vilket annars är utmärkande för angränsande khoisanspråk.

– Orsaken kan vara så kallad *hlonipha*, att man ersätter vissa ljud med något annat. I vissa samhällen har det exempelvis varit

tabu att uttala ord som börjat på samma sätt som hövdingens namn. Då har man istället använt klickljud från språk som talats i närheten. Sedan har tabut glömts bort men ljuden stannat kvar. En del klickljud är lätta att lära sig men ett väldigt vackert ljud, som Miriam Makeba använder i sin berömda klicksång, har jag tyvärr inte lyckats få till.

Bantuspråk innehåller också många så kallade ideofoner.

– Serietidningar är ju fulla av uttryck som ”bang”, ”boom”, ”splash” ... Också när vi pratar säger vi liknande saker, som ”pang” eller ”oj”. I bantuspråk utgörs cirka en tredjedel av vokabulären av den här typen av ideofoner. I europeiska språk däremot

uppfattas inte dessa utrop som ord överhuvudtaget. Det kanske beror på vår långa skrifttradition, skrivet språk har ju högre prestige och blir gärna lite ordentligare.

Däremot har bantuspråk generellt endast tre ord för färger – vitt, svart och rött – vilket brukar förvåna västerlänningar.

– Men de flesta språk har faktiskt ganska få färgord så här är det de indoeuropeiska språken som avviker, förklarar Laura Downing. Istället för exempelvis ”grönt” säger man att föremålet ”liknar gräs eller blad”. Men även här kan man använda en ideofon för att beskriva att något exempelvis är jättemörkt.

ATT STUDERA SPRÅK som ännu inte är beskrivna innebär ett ganska mödosamt fältarbete. För Laura Downings del har det handlat om otaliga resor till Malawi, Zimbabwe och Sydafrika.

– Studierna går till så att mina kollegor och jag spelar in och antecknar både enskilda ord, hela meningar och konversationer. Ofta får informanterna upprepa samma sak flera gånger så att vi kan transkribera dem rätt. Sedan gäller det att noga lyssna igenom banden och analysera dem.

Liksom på flera andra håll i världen är många små afrikanska språk hotade,

»En sommardag i Zomba, Malawi, blev jag stoppad på gatan av en man som undrade varför jag var ute och gick istället för att åka bil.«

exempelvis de 27 khoisanspråken, som idag tillsammans inte har mer än cirka 400 000 talare.

– Folk flyttar in till städerna och anpassar sig till livet där. Saken blir inte bättre av att de forna kolonialspråken har högre status än de lokala språken. Det har en menlig effekt på allmän läskunnighet i alla afrikanska kulturer; man lär sig ju bäst på sitt eget språk.

Men mötena med människor i Afrika är det mest fascinerande, påpekar Laura Downing.

– Saker som är så självklara för oss att vi inte tänker på dem kan vara just det som människor där ser som viktigast. Exempelvis påpekar afrikaner ofta att européer är sådana som har en spis i sitt hem och som

LAURA DOWNING

YRKE: Professor i afrikanska språk.

FÖDD: På Long Island, USA.

BOR: På Hisingen.

FAMILJ: Singel.

INTRESSEN: Promenader, litteratur, konst, film samt musik – afrikansk världsmusik, jazz och klassiskt.

REKOMMENDERAD FÖRFATTARE: Hilary Mantel.

REKOMMENDERADE FILMER: *Rebelle*, om en ung flicka som blir barnsoldat i Kongo Kinshasa samt *Timbuktu*, om islamistisk terror i Mali.

TIPS PÅ BOK OM AFRIKANSKA SPRÅK: *An introduction to African Languages* av G. Tucker Childs.

FAVORITRÄTT: Curry med kokosmjölk och sötpotatis.

BÄSTA SIDA: Öppen mot nya människor och erfarenheter.

SÄMSTA SIDA: Otålighet.

kör bil mellan olika platser. Men att västerlänningar uppfattas som annorlunda gör också att jag exempelvis inte kan ställa mig vid vägkanten och vänta på en minibuss, som har plats för åtta personer, men ofta fylls med tjugotalet passagerare. Bussen stannar inte för mig eftersom afrikaner inte kan föreställa sig att en västerlänning skulle vilja skumpa fram på det sättet. En sommardag i Zomba, Malawi, blev jag stoppad på gatan av en man som undrade varför jag var ute och gick istället för att åka bil. Vita människor går ju inte, menade han.

MEN ATT PROMENERA är något Laura Downing gör så ofta hon kan och stadsvandringarna har genom åren hunnit bli ganska många. Hon har bott i 21 olika städer, senast i Berlin där hon i 12 år arbetade vid Zentrum für Allgemeine Sprachwissenschaft, och längre än så har hon aldrig stannat i en och samma stad. Numera bor hon vid Kvilletorget på Hisingen och fortfarande trivs hon bäst med att cykla eller promenera hela vägen till Humanisten.

– Göteborg är förstås mycket mindre än Berlin men väldigt trivsamt. Här finns många möjligheter att lyssna på musik, bland annat ett underbart konserthus. Och Filmfestivalen är fantastisk, inte minst för alla ovanliga filmer, bland annat från Afrika.

Innebär det att du har flyttat färdigt och kommer att stanna i Göteborg?

– Det vet jag inte men just nu är detta mitt hem. Jag har en massa saker som jag tycker om men ändå brukar jag göra av med det mesta vid en flytt, så egentligen betyder de inte så mycket. I Berlin åkte jag en gång taxi med en chaufför som berättade att han kom från Irland men på något sätt hamnat i Tyskland. Han menade att varje familj har en vandrare stjärna som är rastlös och inte kan stanna på samma ställe särskilt länge. I hans familj var det han, och i min är det jag.

TEXT: EVA LUNDGREN

FOTO: JOHAN WINGBORG

Att berätta om sin forskning på bara tre minuter var en stor utmaning för Helena Backlund Wasling.

Äntligen segrade GU i science slam

Berätta om din forskning på tre minuter. Det var utmaningen under Vetenskapsfestivalens science slam i mitten av april. Vann gjorde Helena Backlund Wasling.

– Knepet var att ställa om sin hjärna och tänka helt nytt, förklarar hon.

NERVER FÖR NÄRHET hette det föredrag som fick flest poäng av publiken under science slam på Universeum den 16 april.

Föreläsaren Helena Backlund Wasling, forskare vid institutionen för neurovetenskap och fysiologi, har visserligen varit med på Vetenskapsfestivalen förr, bland annat under 12 år som moderator i skolprogrammets *Fråga doktorn* samt vid en TEDx-föreläsning.

– Men det här var speciellt. För att klara av att förklara sin forskning på tre minuter måste man tänka på ett nytt sätt och verkligen lämna sin bekvämlighetszon. Jag bestämde mig för att se på föreläsningen som en trestegraket: först lite bakgrund, sedan något om forskningen och till slut ett par ord om vad resultaten kan vara bra för.

HELENA BACKLUND WASLING förberedde sig mycket noga, bland annat genom att klocka sin föreläsning framför spegeln.

– Det var väldigt frustrerande i början, som forskare har man så mycket att berätta och vill gärna gå ner på detaljnivå. Min strategi blev att inte försöka vara rolig utan istället så tydlig som möjligt.

Helena Backlund Wasling vann science slam under Vetenskapsfestivalen.

»Min strategi var att inte försöka vara rolig utan istället så tydlig som möjligt.«

HELENA BACKLUND WASLING

”

Att Helena Backlund Wasling forskar inom ett område som intresserar de flesta och som alla har personlig erfarenhet av, betydde nog också en del för publiken, tror hon.

– Jag forskar om beröringsystemet, som fungerar på två sätt: det registrerar vad som händer vid beröring, exempelvis att man känner att ett föremål är runt, mjukt och varmt. Men varje beröring ger också upphov till en känslomässig reaktion, via så kallade CT-nervfibrer.

DESSA FIBRER AKTIVERAR djupare delar av hjärnan som styr vårt känsloliv. Beröringen får oss att känna njutning, ömhet och trygghet, men också äckel och oro.

– Det internationella intresset för beröringens betydelse har vuxit enormt på senare år, förklarar Helena Backlund Wasling. Men den forskning som görs vid Sahlgrenska akademien är unik: Bland annat sätter vi nålar i beröringsnerverna på försökspersoner och registrerar nervcellstrafiken till hjärnan. Eftersom människor aldrig är helt stilla, om inte annat så andas vi och har ett hjärta som slår, är dessa försök ganska svåra: det handlar om ytterst små och känsliga nervtrådar som reagerar för minsta förändring och försöken får därför ofta göras om.

Att beröring är betydelsefullt för både människor och djur är välkänt.

– De så kallade barnhemsbarnen i Rumänien kunde exempelvis inte utvecklas normalt eftersom de fått så lite mänsklig kroppskontakt. Och idag vet vi att det är viktigt att föräldrar får hålla i sina nyfödda barn.

Men varför ägnar du dig egentligen så mycket åt populärvetenskap?

– Dels ingår det i mina arbetsuppgifter, jag forskar ju med skattemedel och är skyldig att berätta om det jag gör. Dels ger allmänheten faktiskt ibland intressanta uppslag. Förra året, när jag satt i Lisebergshjulet under Vetenskapsfestivalen, fick jag exempelvis en fråga om varför kvinnor och män har så olika attityd till beröring. Män brukar ju kasta småbarn upp i luften medan kvinnor snarare gosar med dem. Våra studier har visserligen inte funnit några skillnader mellan kvinnor och män så kanske beror våra olika beteenden på sociala konventioner. Men visst är det ett område som det faktiskt vore intressant att titta närmare på någon gång ...

TEXT: EVA LUNDGREN

FOTO: JENNY HULTÉN

SCIENCE SLAM

Deltagare på årets science slam från Göteborgs universitet var, förutom Helena Backlund Wasling, Sean Bennet, Anna K Wählin, Andreas Önners samt Sara Landström. Från Chalmers medverkade Louise Lundberg, Simon Isaksson, Joraine Rössler samt Per-Olof Arnäs.

GEORGIA AITAKI

ÅLDER: 28 år.

BOR: I Göteborg.

FAMILJ: Mamma, pappa och bror i Grekland.

YRKE: Doktorand vid JMG, institutionen för journalistik, medier och kommunikation.

TIDIGARE UTBILDNING: Kandidatexamen i medie- och kommunikationsvetenskap från University of Athens och en masterexamen i film and television studies från University of Glasgow. Hon har även en andra masterexamen i literary and cultural studies från University of Groningen.

PÅGÅENDE AVHANDLING: Arbetstiteln *Private television, public culture* syftar till att studera grekisk tv-fiktion som har producerats 1989–2012 och sänts av privata tv-kanaler.

Brott lönar sig i grekisk tv-komedi

Grekisk tragedi som tv-komedi. I den ekonomiska krisens spår i Grekland hänger tv på och gör underhållning av landets obestånd. Men kan tv-komedierna också hjälpa grekerna att förstå och hantera krisen?

Det ska en ny avhandling vid JMG försöka ge svar på.

POPULÄRKULTUREN HAR alltid varit en effektiv spegling av samhället just nu. Och här har tv-fiktionen med sitt korta, snabba format blixtnabbt kunnat snappa upp nya trender och strömningar, ta tempen på samtiden, kommentera och kanske även förklara den.

Aktuella exempel är svenska SVT-serien *Blå ögon* om det främlingsfientliga Trygghetspartiet som ofrånkomligt fick tittarna att relatera till dagens politiska läge i Sverige. Och amerikanska tv-dramat *The Wire* som har hyllats för att den ger en realistisk bild av livet i Baltimore. Serien är en kritisk kommentar till hur den sociala strukturen kollapsat och hur samhället har lämnat invånarna i sticket. Något som också blivit skrämmande tydligt under vårens upplopp i verklighetens Baltimore.

Att också grekisk tv ger sig i kast med att skildra situationen i Grekland är naturligt. Sedan landets ekonomi brakade ihop runt 2010 har situationen kommenterats i en rad olika tv-dramer.

– Jag har bott utomlands i många år och upplevt hela krisen via medier från utlandet. På så sätt har jag fått en distans som varit väldigt nyttig i min forskning, säger doktoranden Georgia Aitaki.

GEORGIA AITAKI studerar just hur frågor av ekonomisk och socialpolitisk natur i Grekland har utformats inom tv-fiktionen där. Hennes doktorsavhandling vid JMG, institutionen för journalistik, medier och kommunikation, går under arbetstiteln *Private television, public culture*. Genom att kombinera medier, tv-studier och cultural studies ska avhandlingen lyfta fram hur fiktiva historier kan hjälpa medborgarna att förstå offentliga frågor och studera om tv-fiktionen också kan spela en ideologisk roll.

– För mig är tv-komedier inte bara underhållning. De kan också ha ett meningsfullt innehåll som visar på hur det är att vara människa i en viss tid och visa på olika sätt att hantera det, säger Georgia Aitaki.

Troligen blir det tre tv-serier, producerade mellan åren 1989 och 2012, som hon ska djupstudera. Utgångspunkten är startåret för framväxten av privata tv-kanaler i Grekland och slutpunkten är de år som etablerade landet som centrum för krisen i Eurozonen. Hittills har Georgia Aitaki främst jobbat med tv-komedin *Returning home* som visades i privatkanalen Mega channel under två säsonger efter krisens utbrott.

– Internationella medier anklagade grekerna för att vara lata och korrupta efter krisen. Jag ville se hur grekerna valde att skildra sig själva i komedins form, berättar hon.

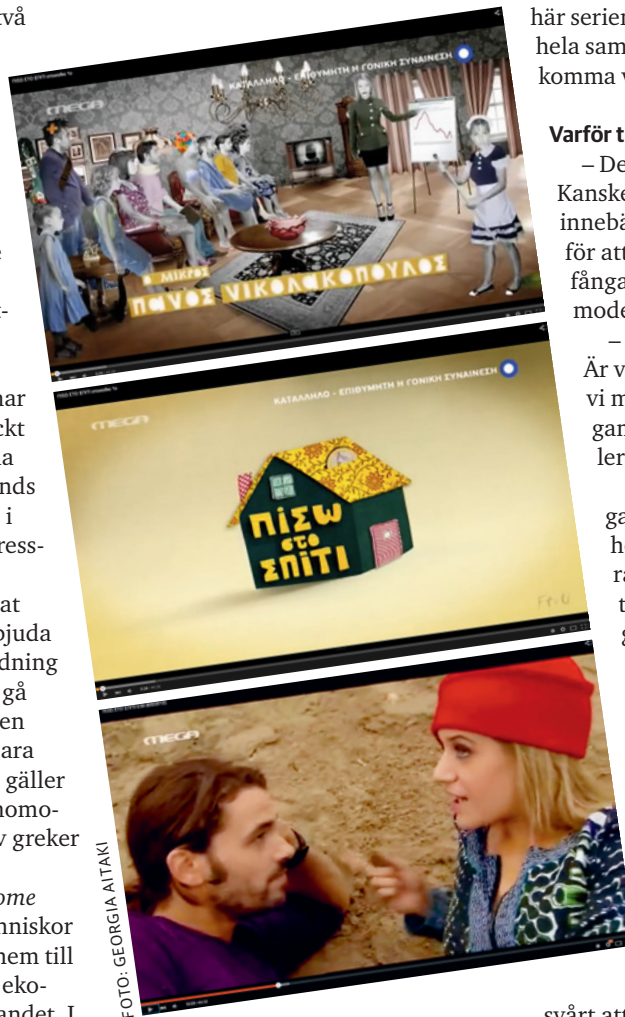
TILL SIN FÖRVÅNING har Georgia Aitaki upptäckt att det är exakt samma stereotyper som används i *Returning home* som i den internationella pressen.

– Jag hade förväntat mig att serien skulle bjuda på någon form av guidning eller hjälp för folk att gå vidare trots krisen. Men istället använder de bara stereotyper, både vad gäller könsroller, synen på homosexuella och bilden av greker som lata och oärliga.

Titeln *Returning home* syftar på de unga människor som tvingades flytta hem till föräldrarna efter den ekonomiska kollapsen i landet. I serien måste familjen be sonens flickvän om ett lån. Hon är tysk och heter Angela, (en oblyg blinkning till verklighetens tyska förbundskansler Angela Merkel). Flickvännen Angela börjar kontrollera familjen, hon beslagtar deras bil, rensar deras kylskåp och talar om att maten de köper är för dyr. Då de inte kan betala tillbaka lånet tvingas de sälja sitt hus.

Men de tar tillbaka huset genom utpressning, berättar Georgia Aitaki.

– Sensmoralen är väldigt problematisk för mig. Det finns ingen känsla av rättvisa

De grekiska komedier som Georgia Aitaki undersökt är fulla av stereotyper.

alls, brott är det enda som lönar sig.

Hennes slutsats är att den populära tv-komedin får tittarna att fastna i gamla mönster och en uppgivenhet om att ingenting någonsin kommer att bli bättre.

– Humor och satir kan vara problematiskt eftersom den ofta leker med stereotyper. Istället för att hjälpa tittarna att utvecklas, komma vidare och lösa problem så har den här serien motsatt funktion. Den pausar hela samhället, låter inte människorna komma vidare, konstaterar hon.

Varför tror du den gör det?

– Det är det jag försöker förstå själv. Kanske beror det på att stereotyper innebär en trygghet i en tid av oro. Eller för att greker på något sätt alltid varit fångade mellan öst och väst, mellan det moderna och traditionella.

– Vi vet inte riktigt vad vi ska vara. Är vi européer eller är vi greker? Vill vi modernisera oss eller hålla på våra gamla traditioner? Går de två motpolerna överhuvudtaget att förena?

Kanske får Georgia Aitaki tydligare svar i de kommande tv-serier hon ska studera. Hennes doktorandjänst sträcker sig ytterligare tre år framåt i tiden, något hon är glad över då hon både trivs väldigt bra i Göteborg och då läget i hemlandet fortfarande är så instabilt.

APROPÅ FÖRDOMAR och stereotyper så tycker hon grekernas bild av svenskarna som ”vackra men kalla” är långt ifrån sann. Välkomnande, snälla och hjälpsamma, är hennes egen bild.

– Dessutom är ni väldigt organiserade och det måste ni ju vara eftersom vädret gör det

svårt att vara spontan.

Organiserad är inte synonymt med tråkig, menar hon. Särskilt inte när det kommer till myndigheter och myndighetsutövning där den svenska varianten slår den grekiska med hästlängder.

– Jag har till exempel en väldigt positiv erfarenhet av Skatteverket, säger Georgia Aitaki och skrattar. Jag älskar Skatteverket!

TEXT: KARIN FREJRUD

FOTO: JOHAN WINGBORG

Aristoteles lever än

– 2300 år efter sin död känns Aristoteles fortfarande modern, förklarar Ana Maria Mora-Marquez. Hon är en av flera internationella forskare som rekryterats till programmet *Representation och verklighet* som just undersöker antik och medeltida filosofi.

Programmet har fått 33 miljoner kronor från Riksbankens Jubileumsfond och kommer att pågå till 2019.

ANA MARIA MORA-MARQUEZ växte upp i den lilla staden Armenia i Anderna, Colombia. När hon var 16 år flyttade hon till Bogotá där hon så småningom började studera filosofi och matematik vid det privata universitetet Universidad de los Andes.

– Efter min grundexamen var jag under tre år matematiklärare på gymnasie- och universitetsnivå, men också medgrundare till universitetets latinska översättargrupp som tolkar medeltida filosofiska texter till spanska. 2004 flyttade jag till Paris där jag disputerade 2009.

Filosofistudier skiljer sig ganska mycket åt mellan olika länder, förklarar Ana Maria Mora-Marquez. I Colombia gick det exempelvis för tio år sedan överhuvudtaget inte att studera medeltida filosofi. I Paris däremot ses ämnet som betydelsefullt, bland annat beroende på den starka historiska traditionen där.

– Min postdoktorstjänst startade jag 2010 vid universitetet i Köpenhamn och det var därifrån jag i augusti 2013 rekryterades till Göteborgs universitet.

Programmet *Representation och verklighet* har lockat forskare från flera olika länder, förutom Colombia också Danmark, Iran, USA, Grekland

och Finland. Tanken är att var och en ska bidra med sin specialitet, exempelvis grekisk, arabisk eller latinsk aristotelism, eller, som Ana Maria Mora-Marquez, Aristoteles logik och kunskapsteori, samt det medeltida mottagandet.

Men har Aristoteles verkligen någon betydelse idag?

– Ja, det tycker jag. Det är viktigt att veta varifrån de idéer som skapade våra moderna samhällen ursprungligen kommer ifrån. Och idag, när alla forskare är så specialiserade att de knappt har överblick ens över sitt eget forskningsområde, är det intressant att filosofer förr i tiden, inte minst Aristoteles, kunde ägna sig åt alla former av mänskligt vetande: hans böcker handlar om fysik, biologi, zoologi, metafysik, logik och poetik samt även om retorik och politik. Och hans inflytande på eftervärlden har varit enormt. I Europa var han under medeltiden den store filosofen, och en viktig del av varje lärd persons utbildning var att skriva kommentarer till hans texter.

MEN OCKSÅ I arabvärlden har Aristoteles spelat stor roll.

– Flera verk översattes faktiskt till

”

»De latinska översättningarna har därför påverkats av de arabiska och på vilket sätt detta skett är ett av många områden vi kommer att studera närmare.«

ANA MARIA MORA-MARQUEZ

arabiska under tidig medeltid, innan de ännu fanns på latin. Exempelvis *De Anima* och *Parva naturalia* översattes och studerades på arabiska redan på 800-talet; latinska motsvarigheter kom först 400 år senare. De latinska översättningarna har därför påverkats av de arabiska och på vilket sätt detta skett är ett av många områden vi kommer att studera närmare under projektets gång.

Aristoteles hade också ett pragmatiskt förhållningssätt till sina studier som känns överraskande modernt, menar Ana Maria Mora-Marquez.

– När han exempelvis beskriver språket är han inte särskilt intresserad av hur ett perfekt språk skulle se ut, utan fokuserar istället på språket som ett medel för mänsklig kommunikation. Han gör bland annat en detaljerad analys av konsten att övertyga, påpekar språkliga tvetydigheter och ger råd om hur man kan argumentera. I *De Anima* skriver han om psykologi, hur levande varelser, inte bara människor, upplever verkligheten med alla sinnen och diskuterar vad det innebär att ha intellektuell kunskap. Han menar också att drömmar kommer ur sinneserfarenheter gjorda när vi är vakna och att eventuella likheter mellan drömmar och extern verklighet

»Ändå är de frågor som intresserade antika och medeltida filosofer ständigt aktuella.«

ANA MARIA MORA-MARQUEZ

”

beror på tillfälligheter. Och tanken att själen är den levande kroppens form känns fortfarande modern.

Överhuvudtaget menar Ana Maria Mora-Marquez att det finns ett stort värde i att studera forna tiders tankar och idéer.

– Den aristoteliska traditionen är förstås fortfarande levande inom filosofin men inte på ett särskilt systematiskt sätt. Det är helt enkelt svårt att hitta forskare som både kan antik grekiska, latin och arabiska, och dessutom är filosofiskt skolade. Ändå är de frågor som intresserade antika och medeltida filosofer ständigt aktuella: Vad innebär ett gott handlande? Vilket betydelse har språket? Vad är kunskap för något?

PROGRAMMET *Representation och verklighet* har bland annat arrangerat flera workshoppar samt två konferenser. Man har också spelat in flera föreläsningar och lagt ut dem på programmets hemsida.

Ana Maria Mora-Marquez bor fortfarande i Danmark vilket innebär ganska mycket pendlande fram och tillbaka.

– Jag är i Göteborg cirka en vecka en gång i månaden, för övrigt umgås jag med kollegor här via mejl och Skype. Men min sambo, som är dansk, och jag hoppas kunna flytta hit inom några år. Jag tycker om Skandinavien, utom på vintern då jag alltid åker hem till Colombia. Mitt hemland har många problem, inte minst stora sociala skillnader där olika klasser saknar kontakt med varandra. Men efter militärens starka insats mot Farc-gerillan känns landet säkrare än på 50 år. Det är lättare att resa där, vilket jag gärna gör, naturen är hisnande vacker.

TEXT: EVA LUNGGREN

FOTO: JOHAN WINGBORG

REPRESENTATION OCH VERKLIGHET

Programmet *Representation och verklighet* (Representation and Reality), förlagt till institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, finansieras med 32,7 miljoner kronor av Riksbankens Jubileumsfond och ska pågå 2013–2019. Projektet är internationellt och handlar om att undersöka antik och medeltida filosofi med fokus på Aristoteles.

En konferens ska hållas 14–16 juni. Projektledare är Christina Thomsen Thörnqvist, docent i latin.

Mer information: <http://representationandreality.gu.se/>.

Letar liv i djuphavet

Fyra kilometer ner i havet letar Thomas Dahlgren efter djur.

– Än vet vi mycket lite om djuphavens ekosystem och djurliv och hur storföretagens jakt på värdefulla metaller påverkar. Kartläggning av artrikedomen är därför viktig. Det är även fantastiskt att få möta dessa individer!

Vad betyder ordet fält i din forskning?

– Att på plats samla in djur för att systematiskt beskriva och namnge den biologiska mångfalden i djuphaven. På sikt är det för att se hur dessa organismer och deras miljö påverkas av mineralbrytning och utsläpp. Företag vill komma åt värdefulla metaller, till exempel koppar, nickel och kobolt som finns i polymetalliska noder, ett slags klumpar på vilka även organismerna lever. För att brytningen, om den kommer igång, ska kunna ske utan alltför stor påverkan på miljön måste vi veta vad som lever där. Jag har nyligen kommit hem från en 42 dagar lång expedition med ett trettiotal internationella forskare. Vi var i Clarion-Clipperton Fracture Zone i Stilla havet, ett område 10 gånger Sveriges yta. San Diego var vår

utgångshamn och vi var ute i fyra dagar. Vi har täckt in en liten del av det området på cirka 4 000 meters djup. Miljön är artrik med djur som lever långt isär. Brist på energi gör att djuren är små; de jag arbetar med är cirka 0,5–10 millimeter. Ofta har de vackra färger, stora ögon och antenner.

Vilken är din metod och hur arbetar du med den? Har den brister och vilka i så fall?

– På båten är det att samla in, kyla ner, sortera, välja ut, fotografera, konservera och ta med hem till laboratoriet för att beskriva dna och namnge arterna. När vi tar prover använder vi bottenhuggare för att ta reda på antalet djur per ytenhet och bottenkrapa som släpas längs med botten. Obemannade farkoster (AUV) som videofilmar eller plockar upp bottensegment med griparmar (ROV) är andra hjälpmedel. Vi är väldigt försiktiga när vi hanterar djuren för att få så bra material som möjligt. Tyvärr är tidigare insamlat material i dåligt skick vilket försvårar för oss när vi utför artbestämning eller när vi ska jämföra fynden för att se om det är en ny art. Inget dna, inga fotografier utan endast grova teckningar försvårar

även det arbetet. Vi antar att de flesta av de cirka 500 arter vi funnit hittills är nya.

Hur förbereder du dig inför ett fältarbete?

– Vi brukar kalla det för expedition. Den senaste resan planerade vi under tre år, varav detaljplanering det sista halvåret. Det gäller att få ordning på alla tillstånd, exempelvis att föra djur genom olika länder. Myndighetspersoner är sällan insatta i forskares behov när det gäller transporter. Det är också viktigt att planera noga vad som ska med då utrymmet på båten är begränsat.

Vilka svårigheter har du stött på?

– En svårighet är djupen, det är tidsödande att få överblick och det finns inga eller bristfälliga kartor. Till havs fungerar ibland satellittelefonerna ojämt så kontakten med land försvåras men mejl- och Twitterkontot används flitigt. För rätt hanteringen av djuren, som kommer från en vattentemperatur på 1–2 grader och upp till ytvattentemperaturen på runt 28 grader, måste kallt vatten finnas. Då fartygen inte är utrustade för att passa vår verksamhet brukar vi ha med oss en hyrd kylcontainer där vi kan ordna kallt

»Ofta har de vackra färger, stora ögon och antenner.«

”

THOMAS DAHLGREN

TITEL: Docent på institutionen för biologi och miljövetenskaper (snart institutionen för marina vetenskaper), samt forskare på forskningsinstitutet Uni Research i Bergen.

ÅLDER: 51 år.

INTRESSE: Gillar att vara i skogen.

DOLD TALANG: Fälla träd med motorsåg. Ägare till två Husqvarna.

AUV = Autonomous Underwater Vehicle är en torpedliknande robot som färdas under vattnet.

ROV = Remotely operated underwater vehicle är en undervattensrobot eller fjärrstyrd obemannad ubåt som kan utrustas med olika instrument och verktyg som kameror, griparmar och sågar.

»På nätterna är det mörkt och ibland hör vi bara hur vinden tjuoter och havet brusar, det kan vara tufft.«

”

havsvatten. Ofta trasslar dessa på olika sätt. Som skydd för den starka solen har jag köpt ett partytält och, som med all utrustning, surrat fast det på däck. Varje dag gör vi upp en 24-timmarsplan över vad som ska utföras och av vem. Vi är igång hela dygnet i tolv-timmarspass. Flytväst, hjälm och stålhätta på skorna är krav för att undvika skador av lösa föremål som vajrar och tunga saker som kan ramla ner, framförallt när det blåser. På nätterna är det mörkt och ibland hör vi bara hur vinden tjuoter och havet brusar, det kan vara tufft. Om det är storm håller vi oss inne.

Hur värderas expeditionerna inom ditt ämne?

– Expeditioner är nödvändiga för att bedriva djuphavsforskning men då de är mycket dyra, runt 50 000 dollar per dygn plus forskarnas löner, blir det alltför få tillfällen. Det är svårt att få loss pengar.

Har de fått några sociala konsekvenser för din forskning och hemma?

– Jag knyter nya värdefulla kontakter och bygger nätverk inom mitt eget område men lär mig också mycket nytt. På båten hjälper alla till med det som måste göras och vi kommer varandra nära. Även min fru reser som forskare och därför krävs stor planering på hemmaplan inför en expedition.

– Fältarbetet är något jag längtar efter men till havs saknar jag familjen, dofterna och ljuden från land. Ombord är det mest dieseloljan som luktar. Du ser inte land, inga andra fartyg utom möjligen en fiskebåt.

TEXT: HELENA SVENSSON

FOTO: JOHAN WINGBORG

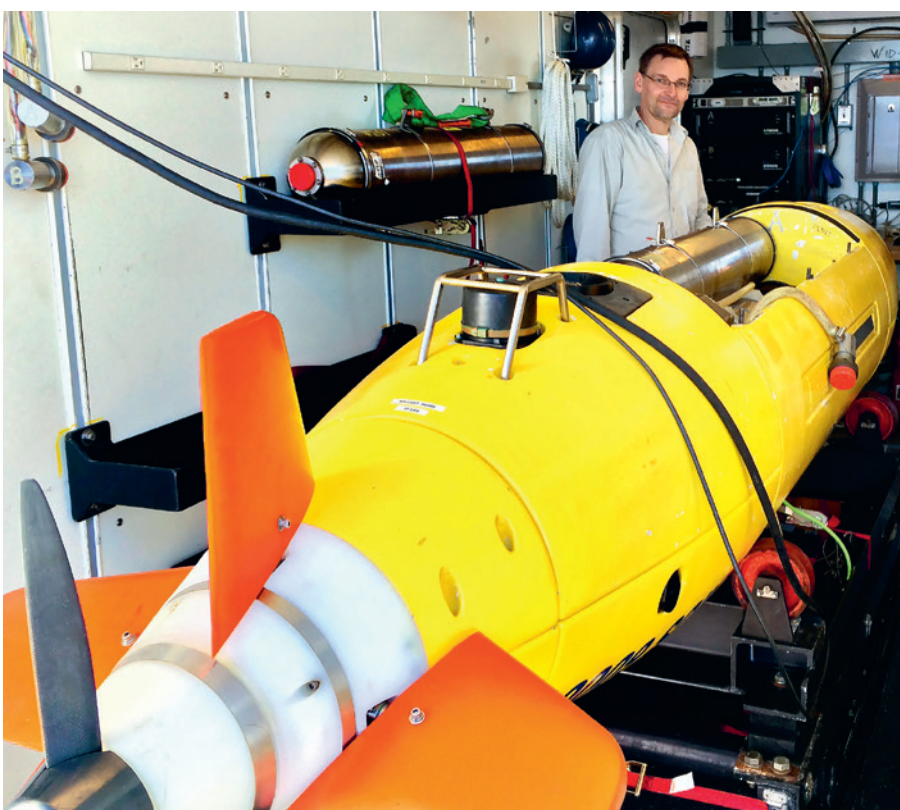

FOTO: ADRIAN GLOWER

Thomas Dahlgren framför en fjärrstyrd undervattensrobot som är utrustad med kameror, griparmar och sågar.

Alltinget är tillbaka

Öppet hus på Jonseredsherrgård
31 maj 2015 kl 14-18

15-16.30 Alltinget

Lasse Swahn och forskare från Göteborgs universitet svarar på frågor – som du redan nu kan skicka in.

Adress: jonseredsherrgard@gu.se.

Skriv på ämnesraden "Alltinget".

Musikaliska mellanspel av **Tobias Granmo**, violin, och **Daniel Berg**, marimba, Högskolan för scen och musik.

Kaffeservering och rundvandring på herrgården.

15-18

Jonseredsherrgård

Peter Englander, som skapat utställningskvarteret, föreläser från Herrgårdsscenen kl 15.30 och kl 16.30.

Kontakt: jonseredsherrgard@gu.se 031-786 54 15 eller 031-786 12 58

PROFESSORS-INSTALLATION 2015

Installationen äger rum fredagen den 22 maj i Göteborgs Konserthus vid Götaplatsen.

Dörrarna öppnas klockan 13:00 och platserna ska vara intagna senast klockan 13:50.

Vårens professorsinstallation och höstens doktorspromotion är universitetets två viktigaste högtider. Båda står för förnyelse, den förnyelse som nya professorer och nya doktorer representerar.

För mer information:
marie.lowrie@gu.se

Hjärtligt välkommen!

Kragbrodyr i världsklass

I en källarlokal på Fredsgatan, mitt i centrala Lund, ligger ett litet anspråkslöst skrädderi. Dörren plingar till när man öppnar den, men det är inte för att få en kjol omsydd eller för att laga en kavaj som vi stiger på.

STÄLLET SKA VI träffa skräddarmästaren Annika Hickery. Bland mycket annat broderar hon nämligen kragar till akademiska frackar och andra högtidskläder.

Det var för 25 år sedan hon gick en kurs, arrangerad av Sveriges Skrädderiförbund, för att lära sig brodera akademikragar. Sedan dess har Annika Hickery gjort drygt 100 kragar för olika lärosäten i landet. Varje krage tar 25–60 timmar att sy, beroende på hur komplicerade mönstren är.

– Sverige är ganska ensamt med broderade kragar på högtidsdräkter, förklarar

hon. Traditionen går tillbaka till Gustav III, som ju införde ”den svenska dräkten” som alla hovmän skulle bära. Efter kungens död föll dräkten ur modet och ersattes istället av en mörk uniform.

Men lite gammaldags glans fanns ändå kvar genom att kragarna fick särskilda broderier. Exakt hur de olika kragarna kommit till vet man inte riktigt, men åtminstone på 1830-talet hade såväl professorer som studenter frack med broderad krage.

- JAG HAR ETT fyrtiotal olika mönster för olika lärosäten i min mönsterbok. Göteborgs universitet har exempelvis en våg som symboliserar närheten till havet medan Lund har en femuddig stjärna med en snodd runt varje udd och en knut i mitten. För Linköping har jag gjort en speciell variant som bygger på deras tre kunskapsportar.

Också inom ett lärosäte kan mönstren se olika ut beroende på fakultet.

– Filosofiska fakulteter har exempelvis ofta en lyra medan medicinska brukar ha en orm. Just nu klurar jag på ett särskilt mönster för Konstnärliga fakulteten vid Göteborgs universitet, men än har jag inte kommit på något som passar den mångfasetterade verksamheten där.

I Göteborg och Lund har kragen också lagerblad.

– Studentkragen har ganska få blad, kandidatkragen lite fler och på professorskragen möts de i nacken. Nerverna på bladen sys med jättetunn tråd. Men en akademisk krage består till lika delar av sömnad som av skulptur. Åsarna på exempelvis Chalmerskragens stjärna byggs upp med små bitar av läder eller snöre.

Att brodera kragar kräver inte bara

Det är svårt att få tag på bra silke. Det ska vara hårt spunnet och inte för tunt.

tålamod och noggrannhet. Det gäller att ha någorlunda god syn också, när svart silkesgarn ska broderas på svart sammet, förklarar Annika Hickery.

– Men det är svårt att få tag på bra material. I höstas var jag i Paris för att köpa silke men det garn jag köpt tidigare tillverkas inte längre. Det alternativ man erbjöd är för löst spunnet, det går att använda till snoddar, som finns runt professorskragarna, men inte till själva broderiet. Istället köpte jag ett tunnare men hårdare pärlgarn som tyvärr tar dubbelt så lång tid att brodera med.

ANNIKA HICKERY använder en speciell teknik där ena handen hålls över och den andra handen under broderiet och där nålen förs lodrätt ner och upp igen. För att kunna röra armarna fritt använder hon en ställning som hennes pappa gjort, där broderiramen sitter fast. Den är i sin tur tillverkad av pappan till hennes kollega, Monica Widén i Sigtuna.

– Vi är bara tre personer i hela Sverige som broderar akademiska kragar, och en av oss har nästan gått i pension. Ju mer man broderar desto duktigare blir både handen och ögat; de kragar jag gjorde de första åren skäms jag för nu. Även om vi går efter samma mönster ser jag direkt på en krage vem av oss som gjort den. Det kan handla om hur hårt tråden är spänd, hur en knut ser ut eller om tungan på en orm gör så att den verkar snäll eller elak.

Intresset för akademiska kragar har gått lite upp och ner genom åren. Men förra hösten fick Annika Hickery hela sju beställningar, vilket får henne att tro att det blivit lite inne igen.

– En akademisk krage kostar runt 12 000–15 000 kronor och det är förstås

»Just nu klurar jag på ett särskilt mönster för Konstnärliga fakulteten vid Göteborgs universitet.«

ANNIKA HICKERY

mycket pengar. Men den som i flera år arbetat hårt på sin avhandling kanske vill klä sig på ett sätt som motsvarar värdet av prestationen. Och kvinnor kan ju smycka sig på en mängd olika sätt; män har egentligen bara dyrbara manschettknappar, ringar eller kanske en fin klocka att välja på. En frack med broderad krage kan därför kännas festligt. Men det finns faktiskt möjlighet även för kvinnor att exempelvis bära broderad krage på sin klänning eller låta göra en väska med samma mönster.

När vi går runt i den lilla ateljén hittar vi inte bara flera frackar utan också maskerraddräcker, fotsida körkläder samt kjolar i handvävd Harris Tweed.

– Det är roligt med lite annorlunda uppdrag, förklarar Annika Hickery. Just nu syr jag exempelvis en nunnedräkt för ett kloster här i närheten. Och det verkar som att människor idag alltmer intresserar sig för välsydda kläder, både till fest och till vardag, som dessutom är så hållbara att de kan gå i arv. Det är miljövänligt och snyggt och att ha på sig en klänning med en historia, som mamma eller mormor ägt, är faktiskt lite kul också.

Se gärna GU Journalens webb-tv-inslag på www.gu-journalen.gu.se.

TEXT: EVA LUNDRÉN
FOTO: JOHAN WINGBORG

Vi behöver mer demokrati - inte mindre

GÖTEBORGS UNIVERSITET framstår alltmer som ett lärosäte som förlorat sin akademiska och demokratiska kompass. Det senaste exemplet utgör prefektvalet på institutionen för biologi och miljövetenskap. Medarbetarna vill välja om sin prefekt, Ingela Dahllöf, som fått skyhögt betyg i den senaste arbetsmiljöbarometern. Men innan valberedningen ens fått sitt uppdrag formulerat meddelade dekan Elisabet Ahlberg att sittande prefekt inte kan komma i fråga.

HANTERINGEN STÅR inte bara i strid mot Unescos krav på kollegialt styre, som bland annat yrkar på akademisk majoritet i alla beslutande organ samt kollegialt inflytande över allt som rör verksamheten. Det går också emot både Europarådets rekommendation om akademisk frihet och grundsatserna i Bolognadeklarationen. Även i GU:s interna styrdokument framhålls kollegialitet och demokrati som vägledande principer.

Det är därför anmärkningsvärt att Göteborgs universitet hör till de lärosäten som gått längst när det gäller nermontering av det kollegiala styret. I arbetsordningen står exempelvis:

Beredningsgruppens uppgift är att i samråd med dekanen ta fram förslag till prefekt och proprefekt. Vidare ska beredningsgruppen ta fram förslag till övriga ledamöter i institutionsrådet. Beredningsgruppen ska därefter anordna val till hela institutions-

rådet exklusive studentrepresentanterna. ... Efter genomfört val utser dekanen prefekt och proprefekt.

TILL SKILLNAD FRÅN vid andra likvärdiga universitetet är dekanen alltså involverad redan i beredningsgruppens arbete! Här signaleras en misstro mot verksamheten och dess förmåga att välja ledare kollegialt.

»Risken är annars att de fina orden i olika styrdokument framstår som blott tomma floskler ...«

Regelverket är inspirerat av new public management vars grundsats är att akademiker och andra professioner ska hållas under uppsikt och kontrolleras.

Men om arbetsordningen är akademiskt tvivelaktig måste den kombineras med stor fingertoppskänsla vid själva tillämpningen. Dekanen bör genom hela förfarandet hålla sig på behörigt avstånd och rutinmässigt gå på valförsamlingens linje när beslut ska fattas. Tyvärr har det i det aktuella fallet gått till på precis motsatt sätt.

I TVÅ SKRIVELSER, en till rektor och en till Naturvetenskapliga fakultetens styrelse, uttrycker en rad lärare och forskare oro över att den interna demokratin håller på att avskaffas. Men istället för att inleda en

seriös dialog med verksamheten har fakulteten valt att avfärda kritiken.

Hur ska högskolorna kunna främja demokratiutveckling om de inte själva föregår med gott exempel? Inte minst har högskoleledningarna ett stort ansvar att se till att den interna demokratin upprätthålls och fördjupas. Att val avgörs på förhand är väl knappast den demokratibild vi vill att våra studenter ska ta med sig ut i samhället?

FAKULTETEN BÖR NU inleda en seriös dialog med lärarna och forskarna som utmynnar i att ett fritt val genomförs i vanlig demokratisk ordning. Universitetsledningen bör sedan noggrant studera den uppkomna situationen och styra tillbaka utvecklingen i rätt riktning innan fler liknande konflikter uppstår. Risken är annars att de fina orden i olika styrdokument framstår som blott tomma floskler ägnade att visa en fin fasad, vilket skadar förtroendet ytterligare.

GU behöver mer kollegialitet och demokrati, inte mindre.

JENS STILHOFF SÖRENSEN

LEKTOR I FREDS- OCH UTVECKLINGSFORSKNING
REPRESENTERAR ACADEMIC RIGHTS WATCH
DENNA DEBATTARTIKEL ÄR EN OMARBETNING AV EN ARTIKEL

SOM URSPRUNGLIGEN PUBLICERADES PÅ [HTTP://ACADEMICRIGHTSWATCH.SE/?PAGE_ID=46](http://ACADEMICRIGHTSWATCH.SE/?PAGE_ID=46).

Slutreplik:

Bästa Pam,

I DITT SVAR PÅ vårt brev (GU-Journalen 2, 2015) hade vi förväntat oss mer än "Mitt enda beslut var ..." De beslutsunderlag du hade att tillgå innehöll sakfel och saknade viktig information. Vi försökte påtala detta. Vid beslutssammanträdet förde studenternas representant till protokollet allvarlig kritik beträffande beslutet att lägga ner Grundtviginstitutet (RS20140623) – ett ärende som uppvisar många paralleller med nedläggningen av GOArt. Vi anser att samma hastverk föreligger i fråga om GOArt, och delar därför fullt ut deras kritik. Vi är uppriktigt besvikna över att GOArt och 20 års utvecklingsarbete nu kan ha raserats.

CARL JOHAN BERGSTEN, JOHAN NORRBACK, IBO ORTGIES, PAUL PEETERS, JOEL SPEERSTRA, MUNETAKA YOKOTA, ALF ÅSLUND

Ett nyspråk värdigt Orwell

DET ÄR ICKE MÖJLIGT att rösta på Handelshögskolans val till fakultetsstyrelse, eftersom vi inte har fått en lista bifogad på vilka som är valbara, och därmed inte beretts möjlighet att ge ett alternativ till det förslag som valberedningen givit, eftersom de av oss som tror på kollegialitet därmed riskerar ange ett namn som inte är valbart, varvid hela valsekeln underkänns.

DETTA SÄTT ATT RÖSTA, där väljaren och dennes beslut att avvika från valberedningens förslag – en valberedning utsedd uppifrån, icke vald av universitetets anställda – kan identifieras är därtill ägnat åt att a) ytterligare öka röstandet på valberedningens förslag (jfr Sovjet, Nordkorea och Zimbabwe) och b) som enda reella alternativ för den nya tidens forskare erbjuda att avstå från att rösta, inte ens rösta blankt, om man önskar fortsatt kunna få medel från den inom linjeorganisationen som delar ut belöningar.

Detta har lika mycket med kollegialitet att göra som nyspråket i Orwells roman. Min spaning säger således att "kollegialitet" kommer att bli ett modeord nu i "forskningen" liksom bland de inhyrda pr-byråerna. I Handelshögskolans årsmagasin anges att man skall öka undervisning om korruption och i etik (som om man kan examineras i detta), men begreppen saknar samband med ryggrad.

DENNIS TÖLLBORG

PROFESSOR I RÄTTSVETENSKAP

Mediemöte när JMG fyller 25

Ulla Sättereie, du är prefekt på JMG, institutionen för journalistisk, medier och kommunikation, som fyller 25 år. Berätta!

– Ja, det var 1990 som gamla Journalisthögskolan slogs samman med avdelningen för masskommunikation vid statsvetenskapliga institutionen. De två första professorerna var Lennart Weibull, professor i massmedieforskning och Kent Asp, professor i journalistik. Vi har fortfarande två grundutbildningar, i journalistik och i medie- och kommunikationsvetenskap, och både vår utbildning och forskning hör till de starkaste i landet. I Högskoleverkets utvärdering 2012 var JMG:s journalistprogram det enda som fick högsta betyg och även medie- och kommunikationsvetenskap bedömdes som bland de allra bästa i landet. Vi gör också många bra rekryteringar och söktrycket är högt.

Men JMG måste väl också känna av journalistikens kris?

– Det är ingen kris för journalistiken, däremot för mediebranschen. Det har visserligen aldrig funnits så mycket lättillgänglig information som idag men behovet av någon som kan granska, fördjupa och göra genomarbetad journalistik har snarare ökat. Problemet är hur man ska ta betalt. Papperstidningar och tablå-tv, som vi känner dem idag, kommer att minska men istället får vi andra lösningar, som kan vara väl så bra.

– Och att medieföretagen står inför stora förändringar är naturligtvis ingen överraskning, det har vi vetat i 15–20 år. 2016 gör vi därför en total revidering av journalistprogrammet, bland annat blir den digitala fokuseringen ännu större än idag.

Men får era studenter jobb?

– Ja, de allra flesta får jobb inom de områden de utbildat sig inom. Men cirka 20 procent av våra studenter blir idag frilansare och den siffran kommer väl knappast att sjunka. Därför har vi också sedan 15 år tillbaka en särskild frilanskurs. Har man som mål i livet att få ett tryggt och fast arbete är kanske inte journalist ett så bra val. I gengäld är det är världens roligaste jobb!

Samtidigt lägger familjen Hjørne ner sin gästprofessur i journalistik. Vad tycker du om det?

– Jag beklagar det naturligtvis. Samtidigt är jag tacksam för att vi fått möjlighet att ha sammanlagt 23 fantastiska gästprofessorer på JMG under åren. Det har varit en ynnest att få så många duktiga yrkesmänniskor verksamma inom utbildning och i kollegiet.

Hur ska ni uppmärksamma 25-årsfirandet?

– Det kommer att ske på flera sätt. Den 20 maj arrangerar vi exempelvis temadagen *Mediemötet*. Det är ett samarbete mellan JMG och Västra Journalistföreningen och ska fokusera på utrikesjournalistik. Britt-Marie Mattsson kommer att hålla i en paneldiskussion, dessutom blir det föreläsningar av en rad utrikeskorrespondenter. Också det nyinrättade Nils Hornerpriset, som Borås Tidning står för, ska delas ut. Priset går till Katja Magnusson, Sveriges Radios Mellanösternkorrespondent.

**TEXT: EVA LUNDGREN
FOTO: JOHAN WINGBORG**

Vinn biobiljetter

Läs tidningen och var med och tävla. Bland alla som svarar rätt drar vi tre vinnare som får ett presentkort på två biobiljetter vardera. Lycka till!

1. Vilken halveringstid har naturligt förekommande astat?
2. Vad heter tv-serien där unga greker flyttar hem till mamma?
3. Vad är ROV förkortning på?
4. Hur många adjunkter finns vid GU?
5. Hur många timmar ungefär tar det att brodera en akademisk krage?

Skicka ditt svar till GU Journalen, gu-journalen@gu.se. Ange var du arbetar och din postadress så att vi kan skicka biobiljetterna om du vinner.

Vi publicerar även vinnarna i nästa nummer.

NY PÅ JOBBET

LISBETH AGGESTAM är ny docent i statsvetenskap. Hon har varit verksam i flera år i Storbritannien och forskar bland annat om digital diplomati, politiskt ledarskap samt om europeiseringen av nationell utrikespolitik.

ANNICA ALMSTÅHL är ny docent i oral hälsovetenskap.

DAVID ALTMAN är ny innehavare av Torgny Segerstedts professur. Han är verksam vid Pontificia Universidad Católica de Chile och är en av världens ledande forskare inom direktdemokrati. Han gästtar Göteborgs universitet i samband med V-dem-konferensen den 28 maj.

KEES BASTMEIJER är ny gästprofessor i miljö rätt.

JOAKIM BERNDTSSON är ny docent i freds- och utvecklingsforskning. Han forskar om privatisering av krig och säkerhet, civil-militära förhållanden, krigens förändrade natur samt om FN:s fredsoperationer.

ERLING BJÖRGVINSSON är ny professor i design.

CHRISTIAN BLOMSTRAND är ny senior professor i neurologi.

KRISTIAN BOLIN är ny professor i hälsoekonomi.

MALENE K BRANDSHAUG är doktorand i socialantropologi.

HERVÉ CORVELLEC är ny gästprofessor i företagsekonomi.

JOHAN HAGBERG är ny docent i företagsekonomi. Hans forskning är inriktad på studier av marknads- och konsumtionspraktiker i detaljhandeln.

CECILIA LINDHÉ, universitetslektor vid Humlab, Umeå universitet, blir den 1 juli föreståndare för det nyinrättade Centrum för digitala humaniora. Syftet är att föra samman humanistiska ämnen med digital teknik, exempelvis genom att visualisera forskningsresultat på nya sätt, tillgängliggöra kulturarvet och få nya verktyg för att analysera det.

GUNNAR FALKEMARK är ny senior professor i statsvetenskap.

ELISABETH FERNELL är ny adjungerad professor i barn- och ungdomspsykiatri.

LARS GAHNBERG är ny adjungerad professor i oral hälsa med speciell inriktning mot den äldre människans odontologiska problem.

ÅKE INGERMAN, professor i teknikdidaktik, är vald till ny dekan på Utbildningsvetenskapliga fakulteten. Han har läst teknisk fysik på Chalmers, varit

postdoktor i Sydafrika och Kanada, samt jobbat på Luleå tekniska universitet, Lunds universitet och Chalmers innan han 2007 blev lektor i ämnesdidaktik vid GU.

ANN-THERESE KARLBERG är ny senior professor i dermatokemi.

HENRIC KARLSSON är ny kommunikator på Gothenburg Research Institute, Handelshögskolan. Han har jobbat som journalist sedan 2007 på bland annat Göteborgs-Posten,

Värnamo Nyheter, Göteborgs Fria Tidning och Kungälv-Posten. Han har också gjort praktik som forskningskommunikator på Institutet för framtidsstudier.

MAGNUS LINDVALL är ny professor i idrottsvetenskap med inriktning mot idrottspsykologi. Han har bland annat visat att fysiska aktiviteters positiva effekt på mental hälsa och tankeverksamhet är en färskvara som ständigt behöver upprätthållas.

ANDERS LINDSETH är ny senior professor i konstantverk.

JAN GUSTAFSSON, lektor på institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande, är ny docent i pedagogik.

LAURA MAYOURAL är ny gästprofessor i nationalekonomi.

HELÉNE NORDER är ny adjungerad professor i klinisk virologi.

RUI OKUI är ny gästprofessor i nationalekonomi med inriktning mot ekonometri.

MARIA OLAUSSEN är ny professor i engelska med litteraturvetenskaplig inriktning. Hon forskar om engelskspråkig afrikansk litteratur och fokuserar på frågor om plats och identitet, genus och feminism men dessutom hur dessa texter kan förstås i en större global kontext. Hon undersöker också texter där djur är berättare.

MIKAEL PERSSON är ny docent i statsvetenskap.

HANNE PETERSEN är ny gästprofessor i rättsvetenskap.

CAREL LE ROUX är ny gästprofessor i metabol medicin.

YVONNE ANDERSSON SKÖLD är ny adjungerad professor i miljögeokemi.

CECILIA SOLÉR är ny docent i företagsekonomi. Hon forskar om hållbar konsumtion, hållbar marknadsföring och konsumtionskultur med fokus på mat, mode och båtbottnfärger.

Hon forskar även om hållbara leverantörskedjor och miljömärkningssystem samt

om fattigdomsbekämpande konsumtion i utvecklingsländer.

ROHINI SOMANATHAN är ny gästprofessor i nationalekonomi.

NICHOLAUS SPARDING är ny producent på Högskolan för scen och musik. Han kommer närmast från Stora Teatern och Göteborgs Stads kulturförvaltning.

ROGER SÄLJÖ är ny senior professor i pedagogik.

MING TSAO är ny professor i komposition.

MARION WALKER är ny gästprofessor i strokehabilitering.

ÅSA WILSKE är ny ordförande för nätverket GAME, Göteborg Action for Management of the Environment. Hon har tidigare arbetat som miljöchef i Göteborgs hamn och på Ramböll, ett

av världens största miljökonsultföretag.

UTMÄRKELSER

Meri Alarcon, masterstudent i litteraturvetenskap, får årets Franke-stipendium på 50 000 kronor. Pengarna ska gå till en barnbok på meänkieli. Priset delas ut av Längmanska kulturfonden och går till en student som utmärkt sig genom insatser och engagemang för en förbättrad utbildning/fördjupad bildning inom högskolan.

Björn Halleröd, professor i sociologi, är en av 18 ledamöter i den forskningsberedning som tillsammans med utbildningsminister Helene Hellmark Knutsson ska diskutera kommande forskningspolitiska prioriteringar. Även Mikael Alexandersson, rektor för Högskolan i Halmstad samt professor i didaktik vid Göteborgs universitet, ingår.

Pedalen 2015 tilldelas **Ellen Johansson**, doktorand vid institutionen för biomedicin och föreläsare i anatomi på läkarprogrammet, efter ett enhälligt beslut av Sahlgrenska akademiens studentkårs utbildningsråd.

Hon får priset för sin förmåga att sprida såväl kunskap som engagemang och intresse genom oväntade vinklar och kreativa grepp i undervisningen.

Pedalen delas sedan 1984 årligen ut till en eller flera lärare som på ett förtjänstfullt sätt förmedlat kunskap och engagemang till studenterna. Priset består av äran och berömmelsen samt en vandringspokal och ett diplom.

Humanistiska fakulteten har utsett följande nya hedersdoktorer: Journalisten och författaren **Ulrika Knutson**, som under flera decennier fungerat som ovärderlig länk mellan humaniora och övriga samhället, främst genom sina böcker, föreläsningar, artiklar samt radio- och tv-inslag, samt den nederländska antikhistorikern

Emily Hemelrijk, som bland annat kartlagt kvinnors offentliga liv i den romerska världen.

Morgan Nilsson, forskare vid institutionen för språk och litteraturer, får Stiftelsen Natur & Kulturs översättarpris för 2015. Priset delas ut av Svenska Akademien sedan 1985 och är en belöning till personer som gjort förtjänstfulla översättningar till eller från svenska språket. Morgan Nilsson har bland annat från slovenska översatt romanen *Neckropol* av Boris Pahor.

Sven-Tage Teodorsson, docent emeritus vid institutionen för språk och litteraturer, har av Kungliga Vetenskapsakademien tilldelats det Letterstedtska översättarpriset 2015. Han får priset för sin översättning av Plutarchos *Kärlek och vänskap*.

Författaren och etnologen **Lars Brink**, Mellerud, har av Svenska institutet tilldelats ett forskningsstipendium på 70 000 kronor för genomförande av en presshistorisk studie om

Raoul Wallenberg i svensk dagspress under kalla kriget.

I projektet ställs frågan om tendenser och åsikter i dagspressen kan ha haft någon inverkan på svensk hantering av fallet Raoul Wallenberg. Som exempel nämner Brink trätan 1949 mellan den syndikalistiska dagstidningen Arbetaren och svensk kommunistpress om synen på Wallenberg och hans insatser.

– En presshistorisk överblick över vad som skrevs, och vad som underläts att granska, under tidsperioden kan mana till eftertanke, när nu Raoul Wallenbergs insatser är globalt erkända, menar Lars Brink.

Jan-Eric Gustafsson, institutionen för pedagogik och specialpedagogik, är en av ledamöterna i regeringens nya skolkommission, som leds av Anna

Ekström, generaldirektör för Skolverket.

Kommissionen, som består av 14 ledamöter, däribland forskare och skolledare, ska lämna förslag till nationella målsättningar och en långsiktig plan med utvecklingsområden för skolan. Senast i januari 2016 ska kommissionen presentera en tidsplan för dess fortsatta arbete som ska slutredovisas i januari 2017.

– Jag tror att mitt främsta bidrag kommer att vara ett forskningsperspektiv på orsakerna till de sjunkande resultaten och den försämrade likvärdigheten, samt kanske också möjliga åtgärder, säger Jan-Eric Gustafsson.

Volkan Sayin, forskare vid avdelningen för molekylär och klinisk medicin, är 2015 års mottagare av Assar Gabrielssons pris. Han tilldelas priset för sina banbrytande upptäckter om riskerna med överkonsumtion av antioxidanter. Han har bland annat visat att möss som får antioxidanter utvecklar fler och större lungtumörer jämfört med möss som inte får det.

Oscar Westlund, forskningsledare vid institutionen för journalistik, medier och

kommunikation, är en av de forskare som ska analysera behovet av framtida mediepolitiska satsningar. Arbetet görs under ledning av Anette Novak och ska delredovisas 31 oktober 2015 samt slutredovisas den 30 april 2016.

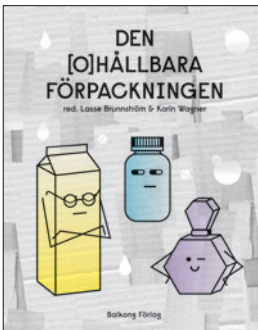
NYA BÖCKER

Ny bok om lärande

Lärande - en introduktion till perspektiv och metaforer beskriver de senaste hundra årens olika perspektiv på lärande, skola och utbildning.

- Bokens grundläggande tema är att mejsla ut de bilder och metaforer som olika traditioner och perspektiv bygger på och som bestämmer hur man uttalar sig om lärande och hur lärande bör organiseras. Det vill säga vilka normativa slutsatser man drar när man tar ställning till skola och undervisning, säger författaren Roger Säljö, professor i pedagogisk psykologi vid institutionen för pedagogik, kommunikation och lärande.

Den (o)hållbara förpackningen

I boken får läsaren ta del av förpackningarnas historia från 1930-talet och framåt. Varför ser de ut som de gör och vilken roll har de i utvecklingen mot ett hållbart samhälle?

Boken består av tre delar: mjölkförpackningar, som är livsmedelsbranschs kanske vanligaste men samtidigt mest krävande förpackning; läkemedelsförpackningarna som alltid har kännetecknats av ett högt säkerhets tänkande; samt de spektakulära men inte alltid så hållbara lyxförpackningarna, vars främsta uppgift är att posera och förföra. I boken ges möjliga förklaringar till varför förpackningarna ser ut och fungerar som de gör. Boken är rikt illustrerad samt försedd med en omfattande inledning samt käll- och litteraturförteckning och en engelsk sammanfattning.

Boken är det samlade resultatet av ett flerårigt forskningsprojekt. Författare är Magdalena Petersson McIntyre, Karin Wagner och Lasse Brunnström från Göteborgs universitet, samt Annika Olsson, Lunds universitet.

Sveriges mest utskälda författare Sigge Stark (1896-1964) hette egentligen Signe Björnberg, och med sina 115 romaner och nästan 600 noveller var hon Sveriges mest produktiva författare. Dessutom var hon folkkär: hennes förmåga att kombinera äventyr och kärlek ledde till att böckerna sålde i stora upplagor.

- Hon hade ett sätt att berätta som slog an hos publiken, samtidigt som hon behandlade ämnen som låg i tiden, berättar Yvonne Leffler, professor i litteraturvetenskap, som ligger bakom boken *Sigge Stark - Sveriges mest produktiva, utskälda och lästa författare*.

Boken tar upp ett flertal aspekter av författaren: framgångsreceptet, hennes privatliv och speciella arbetsmetoder, berättartekniken och inte minst den starka kritiken mot henne.

EVENEMANG

Säsongens sista Akademiska kvartar

Den 18 maj lunchföreläser Anna Bohlin och Staffan Appelgren om retro, vintage och secondhand. Föremåls livshistorier väcker allt större intresse. Second hand och återbruk ger gamla ting nytt liv och förknippas dessutom med hållbarhet.

Den 25 maj föreläser Leif G. Andersson om *Arktis - klimatförändringens hesa Fredrik*. Den globala temperaturökningen under de sista årtionena är störst i Arktis, vilket bland annat resulterat i en stor minskning av havsistället samt till att permafrosten tinar. Resultat från expeditioner till Arktiska Oceanen mellan 1980 och 2014 som relaterar till klimatförändringar kommer att diskuteras.

Båda föreläsningarna hålls på Stadsbiblioteket med början kl. 12:15.

The Music College

För femte året i rad bjuder The Music College på konsert i Artisten. Olika musikstilar blandas och studenterna spelar egna men också andras låtar. The Music College är ett samarbete mellan Folkhögskolan i Angered och Högskolan för scen och musik.

Tid: 20 maj kl. 19:00-21:00.

Världens vårkonsert

Världsmusikstudenterna knyter ihop det musikaliska året med musik från stora delar av världen. I ensemblerna möts studenter med skilda musikaliska erfarenheter och tillsammans ger de sig ut på musikaliska upptäcktsresor.

Plats: Artisten.

Tid: 26 maj kl. 19:00-21:30.

Vad skulle du göra om dygnet hade en extra timme?

Henrik Tallgren
Fakultetssekreterare vid Naturvetenskapliga fakulteten

- På vintern lägger jag den extra timmen på god sömn. Därigenom är jag utvilad inför sommarhalvåret och får då faktiskt TVÅ timmar extra! Det är ungefär som i trädgården där en liten lök får sova sig stor under vintern och vakna pigg och alert i april.

Anna Söderpalm Gordh
Alkoholforskare och docent i experimentell psykiatri

- Då skulle jag ägna mig åt något jag behövde förbättra mig på. Det skulle kunna vara att öva på att inte göra någonting. Koppla av, vila och ta det lugnt. Kanske till och med ta en tupplur och få lite extra energi för att jobba på min "Mills mess" (jongleringsteknik).

Ulf Dalnäs
Ny prefekt på Högskolan för design och konsthantverk

- Jag skulle omedelbart köpa en ny klocka som gick till 25 och plåga alla andra med att min minsann går till 25. Lite som gitarristen i kvalitetsfilmen *Spinal Tap*.

Sylva Frisk
Vicedekan på Samhällsvetenskapliga fakulteten

- Jag vill inte ha en extra timme på dygnet. Däremot har jag en återkommande önskedröm att jag hittar ett dolt spår på Centralstationen från vilket man kan åka snabbtåg till Paris på en timme.

Agneta Ranerup
Professor i informatik

- Jag skulle ligga kvar i sängen en timme till och ta del av spännande nyheter i olika medier. Jag är nämligen nyhetsfreak!

Dubbeldoktor på två lärosäten

Att Markus Johansson just blivit doktor i statsvetenskap vid Göteborgs universitet kanske inte låter så märkligt. Men när han disputerade den 24 april blev han också doktor vid universitetet i Antwerpen.

- Att doktorera vid två lärosäten samtidigt är, så vitt jag vet, ganska unikt.

DET VAR 2012 som Markus Johansson tillbringade sex månader vid Antwerp Centre for Institutions and Multilevel Politics, Universiteit Antwerpen, och till en början handlade det mest om att få internationell erfarenhet.

- Men min handledare där, professor Jan Beyers, var intresserad av mitt avhandlingsarbete och föreslog ett mer formellt samarbete. Och det tyckte jag förstås verkade intressant.

Resultatet blev att Markus Johansson skrevs in som doktorand också i Antwerpen. Och även om han gjort huvuddelen av sitt forskningsarbete här har han varit i ständig kontakt med kollegor i Belgien under avhandlingsarbetet och genomförde även intervjuer till avhandlingen under sin vistelse där.

- DET FINNS EN DEL administrativa skillnader mellan länderna; Belgien har exempelvis ett system där doktoranderna får poäng för olika aktiviteter, inte bara kurser. En del extra administrativt arbete har alltså krävts men så är det ju alltid när man ger sig in på något nytt.

En skillnad mellan Belgien och Sverige är att handledarna där kallas promotorer.

- Det tycker jag är sympatiskt. Jag har haft tre promotorer, förutom Jan Beyers också Daniel Naurin och Martin Sjöstedt vid GU.

Avhandlingen är på engelska men med en sammanfattning på både svenska och nederländska.

Men vad handlar den då om? Jo, om förhandlingar i Europeiska unionens råd, eller ministerrådet, och om förhållandet till den interna politiken i medlemsstaterna.

- I internationella förhandlingar kan ett land försöka göra avsteg från en överenskommelse om man vet att den inte kommer att accepteras av hemmaopinionen. Och att den politik som landet för bör ha stöd hos medborgarna är förstås viktigt av demokratiska skäl. Men en förhandlare som har svårt att acceptera ett visst ogynnsamt beslut, med hänvisning till medborgarna, får också ett ganska starkt förhandlingsläge.

Inom EU är medlemmarna dock bundna av gemensamma regler som gör det svårt att avvika från en överenskommelse som redan slutits.

- JAG ARGUMENTERAR för att EU-förhandlare därför inte borde kunna hota med att avvika från överenskommelser om det blir protester från hemmaopinionen.

Istället för att hota kan EU-ministrar få igenom sin vilja genom en sorts kohandel.

- Man utbyter stöd i olika frågor; stöder du mig i detta kan jag göra samma sak för dig senare. Chanserna att lyckas ökar om man representerar en större medlemsstat eller arbetar med frågor som kräver enhälliga beslut.

En dubbeldisputation vid två lärosäten i olika länder är något ganska ovanligt, menar Markus Johansson.

- Jag har i alla fall inte hört talas om något liknande. Men förhoppningsvis är detta ett första steg mot ökad internationalisering och mer samarbete över olika gränser.

**TEXT: EVA LUNDGREN
FOTO: JOHAN WINGBORG**

MARKUS JOHANSSON

AKTUELL: Disputerade den 24 april vid Göteborgs universitet och universitetet i Antwerpen på avhandlingen *Negotiations as Usual. Putting Domestic Constraints on the Table in the Council of the European Union*.

ÅLDER: 30 år.

FAMILJ: Sambon Frida.

INTRESSEN: Våra hundar och torprenovering.